

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΠΜΣ ‘Διοίκηση στη Ναυτική Επιστήμη και Τεχνολογία’

«ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ESG ΣΤΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: ΑΝΤΕΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ»

Αναστασία Μαρία Σκλήβα
Άννα Μάρκου

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στην ‘Διοίκηση
στη Ναυτική Επιστήμη και Τεχνολογία’

Πειραιάς

Απρίλιος 2024

ΣΕΛΙΔΑ ΔΗΛΩΣΗΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ / ΖΗΤΗΜΑΤΑ COPYRIGHT:

«Τα άτομα τα οποία εκπονούν την Διπλωματική Εργασία φέρουν ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού, που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος, που χρησιμοποιεί σε σχέση με όλο το κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στην γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

Αναστασία Μαρία Σκλήβα
Άννα Μάρκου

ΣΕΛΙΔΑ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

«Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΕΔιΕ του ΔΠΜΣ σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του ΔΠΜΣ ‘Διοίκηση στη Ναυτική Επιστήμη και Τεχνολογία’.

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Ιωάννης Θεοτοκάς, gtheotokas@unipi.gr (Επιβλέπων)
- Ανδρέας Ανδρικόπουλος, ara@unipi.gr
- Ιωάννης Λαγούδης, ilagoudis@icloud.com

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Ναυτικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία με τίτλο «Ανάλυση των Κοινωνικών Παραγόντων εντός του Πλαισίου του ESG στη Ναυτιλιακή Βιομηχανία: Αντιμετώπιση Προκλήσεων και Προβλέψεις για Αναδυόμενες Τάσεις» αποτελεί το αποτέλεσμα μιας διεξοδικής και συστηματικής ερευνητικής διαδικασίας. Στόχος της εργασίας είναι να διερευνήσει τους κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη ναυτιλιακή βιομηχανία στο πλαίσιο των αρχών του ESG (Environmental, Social, Governance) και να προτείνει λύσεις για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζονται, καθώς και να προβλέψει τις μελλοντικές τάσεις στον τομέα αυτόν.

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμότερες ευχαριστίες μας στον επιβλέποντα καθηγητή μας, Ιωάννη Θεοτοκά, για την πολύτιμη καθοδήγηση και υποστήριξή του καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Η εμπειρία του και οι επιστημονικές του γνώσεις συνέβαλαν αποφασιστικά στην ανάπτυξη και την ολοκλήρωση της έρευνας.

Επίσης, ευχαριστούμε θερμά τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής, Ανδρέας Ανδρικόπουλος και Ιωαάννης Λαγούδης, για την ουσιαστική συμβολή τους μέσω της κριτικής και των προτάσεών τους, που βελτίωσαν σημαντικά το τελικό αποτέλεσμα.

Τέλος, αναγνωρίζουμε την υποστήριξη και τη συνεργασία όλων των φορέων και ατόμων που συνέβαλαν, άμεσα ή έμμεσα, στην υλοποίηση αυτής της εργασίας, προσφέροντας πληροφορίες, δεδομένα και τεχνική βοήθεια.

Η συμβολή όλων των προαναφερθέντων ήταν ανεκτίμητη και καθοριστική για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αυτή η εργασία προσφέρει μια εις βάθος ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων στο πλαίσιο του ESG, ένα κρίσιμο αλλά συχνά υπό-εκπροσωπούμενο στοιχείο. Ο στόχος της εργασίας είναι να αποσαφηνίσει τη σημασία των κοινωνικών παραγόντων, να διερευνήσει τις προκλήσεις που σχετίζονται με την ένταξή τους και να προβλέψει τις αναδυόμενες τάσεις και τις μελλοντικές επιπτώσεις. Για την επίτευξη αυτών των στόχων πραγματοποιήθηκαν δευτερογενής έρευνα, που περιλαμβάνει εκτενή βιβλιογραφική ανασκόπηση, και πρωτογενής έρευνα, που περιλαμβάνει έρευνα με ερωτηματολόγιο. Η εργασία επιβεβαίωσε την αυξανόμενη συνάφεια των κοινωνικών παραγόντων ESG και προσδιόρισε βασικά στοιχεία, όπως οι εργασιακές πρακτικές, η διαφορετικότητα και η ένταξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η δέσμευση της κοινότητας. Οι προκλήσεις στην ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων διαπιστώθηκε ότι περιστρέφονται γύρω από τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των δεδομένων, παράλληλα με τις δυσκολίες στην εκτίμηση επιπτώσεων. Η εργασία αποκάλυψε, επίσης, μια κρίσιμη αλληλεπίδραση μεταξύ των κοινωνικών και των άλλων παραγόντων ESG, που οδηγεί σε μια συνεργατική επίδραση που μπορεί να βελτιώσει τη συνολική απόδοση ESG. Κοιτάζοντας το μέλλον, οι τεχνολογικές καινοτομίες και τα αναδυόμενα κοινωνικά πρότυπα αναμένεται να διαμορφώσουν την τροχιά των κοινωνικών παραγόντων ESG. Η εργασία υπογραμμίζει τη σημασία μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για τη διαχείριση κοινωνικών παραγόντων για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας.

ABSTRACT

This paper offers an in-depth analysis of social factors in the context of ESG, a critical but often under-represented element. The aim of the paper is to clarify the importance of social factors, explore the challenges associated with their inclusion and predict emerging trends and future impacts. To achieve these objectives, secondary research, which includes an extensive literature review, and primary research, which includes a questionnaire survey, were conducted. The work confirmed the growing relevance of ESG social factors and identified key elements such as labor practices, diversity and inclusion, human rights and community engagement. Challenges in analyzing social factors were found to revolve around data availability and quality, alongside difficulties in impact assessment. The work also revealed a critical interplay between social and other ESG factors, leading to a synergistic effect that can improve overall ESG performance. Looking ahead, technological innovations and emerging social norms are expected to shape the trajectory of ESG social actors. The paper highlights the importance of an effective strategy for managing social factors to achieve sustainability goals.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1.1. Εισαγωγή.....	9
1.2. Σκοπός & Στόχοι Εργασίας.....	10
1.3. Μεθοδολογία Εργασίας	10
1.4. Δομή Εργασίας.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ESG.....	13
2.1. Επισκόπηση του ESG	13
2.2. Η Σημασία του ESG	14
2.3. Οι Τρεις Παράγοντες του ESG.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΟΥ ESG	17
3.1. Κατανόηση του Κοινωνικού Παράγοντα.....	17
3.2. Σημασία Κοινωνικού Παράγοντα.....	18
3.3. Συνιστώσες Κοινωνικού Παράγοντα.....	19
3.4. Προκλήσεις Κοινωνικού Παράγοντα	21
3.4.1. Διαθεσιμότητα & Ποιότητα Δεδομένων	21
3.4.2. Εκτίμηση της Επίδρασης των Κοινωνικών Παραγόντων	22
3.4.3. Μελλοντικές Προκλήσεις & Ευκαιρίες	23
3.5. Πλαίσια & Προσεγγίσεις	25
3.5.1. Προσεγγίσεις	25
3.5.2. Βασικές Μετρήσεις.....	26
3.5.3. Εφαρμογή	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ & ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ	
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ	30
4.1. Θεωρία των Ενδιαφερομένων Μερών & Κοινωνικός Παράγοντας.....	30
4.2. Κοινωνικός Παράγοντας & Σχέσεις Εργαζομένων	31
4.3. Κοινωνικός Παράγοντας & Σχέσεις με την Κοινότητα.....	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ & ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ESG	34
5.1. Κοινωνικοί & Περιβαλλοντικοί Παράγοντες.....	34
5.2. Κοινωνικοί Παράγοντες & Παράγοντες Διακυβέρνησης.....	35
5.3. Συνεργατική Επίδραση των Παραγόντων ESG	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΣΤΟ ESG	37
6.1. Τεχνολογικές Καινοτομίες σε Κοινωνικούς Παράγοντες.....	37
6.2. Αναδυόμενες Τάσεις σε Κοινωνικούς Παράγοντες	39
6.3. Πρόβλεψη για τον Ρόλο των Κοινωνικών Παραγόντων στο ESG.....	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	66
10.1. Συμπεράσματα.....	66
10.2. Προκλήσεις και εμπόδια	67
10.3. Περιορισμοί εργασίας	69
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Εισαγωγή

Στο συνεχώς εξελισσόμενο επιχειρηματικό τοπίο, η έννοια των παραγόντων ESG έχει κερδίσει σημαντική αναγνώριση. Αυτή η αναγνώριση πηγάζει από την αυξανόμενη κατανόηση ότι η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και η εταιρική απόδοση συνδέονται άρρηκτα με τη δέσμευση μιας επιχείρησης στην κοινωνική ευθύνη. Οι παράγοντες ESG, που χρησιμοποιούνται συχνά από τους επενδυτές για την αξιολόγηση των πιθανών κινδύνων και των ευκαιριών ανάπτυξης, δεν είναι απλώς μια τάση, αλλά αντιπροσωπεύουν έναν νέο κανόνα στον κόσμο των επιχειρήσεων.

Ο παράγοντας "S" ή κοινωνικός παράγοντας εντός του πλαισίου ESG, αν και μερικές φορές παραβλέπεται υπέρ των αντίστοιχων περιβαλλοντικών παραγόντων και παραγόντων διακυβέρνησης, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη συνολική απόδοση ESG μιας επιχείρησης. Περιλαμβάνει μια σειρά θεμάτων, όπως οι σχέσεις των εργαζομένων, η διαφορετικότητα και η ένταξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η δέσμευση της κοινότητας, η ικανοποίηση των πελατών και πολλά άλλα. Η συνάφειά του δεν ήταν ποτέ πιο έντονη όπως είναι σήμερα, δεδομένης της αυξανόμενης κοινωνικής εστίασης στην κοινωνική δικαιοσύνη, ισότητα και ένταξη.

Η κατανόηση της σημασίας των κοινωνικών παραγόντων ESG είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τις επιχειρήσεις που στοχεύουν να ενισχύσουν τις προσπάθειες βιωσιμότητας και εταιρικής ευθύνης τους, αλλά και για επενδυτές που επιδιώκουν να λάβουν πιο ενημερωμένες και ηθικές επενδυτικές αποφάσεις. Εστιάζοντας σε αυτές τις πτυχές, οι εταιρείες μπορούν να ευθυγραμμίσουν καλύτερα τις στρατηγικές τους με τις κοινωνικές αξίες, οδηγώντας σε πιο βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

1.2. Σκοπός & Στόχοι Εργασίας

Ο πρωταρχικός στόχος αυτής της εργασίας είναι να παράσχει μια εις βάθος κατανόηση του ρόλου των κοινωνικών παραγόντων ESG. Στόχος της είναι να αποσαφηνίσει την πολυπλοκότητα και τη σημασία των κοινωνικών παραγόντων, να αναλύσει τις προκλήσεις που σχετίζονται με αυτούς και να προβλέψει τις μελλοντικές τάσεις. Οι επιμέρους στόχοι αυτής της εργασίας είναι οι κάτωθι:

- Ανάλυση του ρόλου των κοινωνικών παραγόντων ESG: Κατανόηση της σημασίας και του ρόλου των κοινωνικών παραγόντων στο πλαίσιο του ESG. Προσδιορισμός των στοιχείων που συνθέτουν κοινωνικούς παράγοντες και διερεύνηση των επιπτώσεων τους για τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές.
- Διερεύνηση των προκλήσεων: Ανάλυση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι εταιρείες όσον αφορά την αντιμετώπιση κοινωνικών παραγόντων ESG, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων που σχετίζονται με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των δεδομένων και την αξιολόγηση του αντίκτυπου των κοινωνικών παραγόντων.
- Εξερεύνηση της αλληλεπίδρασης με άλλους παράγοντες ESG: Εξέταση της συνεργατικής σχέσης μεταξύ των κοινωνικών παραγόντων και των άλλων παραγόντων του ESG.
- Κατανόηση των μελλοντικών τάσεων: Πρόβλεψη του μέλλοντος των κοινωνικών παραγόντων ESG, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις και τις αναδυόμενες τάσεις.
- Παροχή συστάσεων: Με βάση την ανάλυση, παρέχονται συστάσεις σε εταιρείες, επενδυτές και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για την καλύτερη διαχείριση και ενσωμάτωση κοινωνικών παραγόντων στις στρατηγικές και πρακτικές ESG.

1.3. Μεθοδολογία Εργασίας

Η παρούσα εργασία συντάχθηκε μέσω της δευτερογενούς έρευνας. Η δευτερογενής έρευνα διεξήχθη μέσω μιας ολοκληρωμένης βιβλιογραφικής ανασκόπησης διαφόρων πηγών, συμπεριλαμβανομένων ακαδημαϊκών άρθρων, εκθέσεων του κλάδου και κανονιστικών εγγράφων. Σκοπός ήταν η κατανόηση των

θεωρητικών θεμελίων του ESG, με ιδιαίτερη έμφαση στους κοινωνικούς παράγοντες.

Τα βασικά θέματα που προέκυψαν από τη δευτερογενή έρευνα περιλαμβάνουν:

- Ορισμός και συνιστώσες των κοινωνικών παραγόντων: Οι πηγές παρείχαν ποικίλες προοπτικές για τον ορισμό και τις συνιστώσες των κοινωνικών παραγόντων, δίνοντας έμφαση σε στοιχεία, όπως οι εργασιακές πρακτικές, η ποικιλομορφία και η ένταξη και ο αντίκτυπος στην κοινότητα.
- Προκλήσεις στην ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων: Η βιβλιογραφία υπογράμμισε προκλήσεις, όπως η διαθεσιμότητα δεδομένων, τα ζητήματα ποιότητας και η δυσκολία στην αξιολόγηση του αντίκτυπου.
- Αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων ESG: Πολυάριθμες πηγές συζητούν την αλληλεπίδραση μεταξύ των κοινωνικών και των άλλων παραγόντων ESG, καταδεικνύοντας τη διασύνδεση αυτών των στοιχείων.
- Μελλοντικές τάσεις και τεχνολογική επιρροή: Η βιβλιογραφία παρουσίασε αναδυόμενες τάσεις στους κοινωνικούς παράγοντες ESG και τόνισε την επίδραση της τεχνολογίας στη διαμόρφωση αυτών των τάσεων.

1.4. Δομή Εργασίας

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από δέκα κεφάλαια, το περιεχόμενο των οποίων παρουσιάζεται ακολούθως:

- Κεφάλαιο 1: Αποτελεί το εισαγωγικό κεφάλαιο της εργασίας, όπου παρουσιάζεται ο σκοπός και οι στόχοι της, αλλά και η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση της.
- Κεφάλαιο 2: Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται το ESG. Αναλυτικότερα, αρχικά, πραγματοποιείται μια επισκόπηση του ESG και εν συνεχεία η σημασία του. Τέλος, αναλύονται ξεχωριστά οι τρεις παράγοντες του ESG.
- Κεφάλαιο 3: Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται ο κοινωνικός παράγοντας του ESG. Αναλυτικότερα, αρχικά δίνεται μια κατανόηση του κοινωνικού παράγοντα, η σημασία του, αλλά και οι συνιστώσες του. Εν συνεχεία, παρουσιάζονται οι διάφορες προκλήσεις του κοινωνικού παράγοντα και τα πλαίσια και προσεγγίσεις του.
- Κεφάλαιο 4: Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται ο κοινωνικός παράγοντας και οι σχέσεις του με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αναλυτικότερα, παρουσιάζεται και

αναλύεται η θεωρία των Ενδιαφερομένων Μερών σε συνάρτηση με τον κοινωνικό παράγοντα, ο κοινωνικός παράγοντας και οι σχέσεις με τους εργαζομένους και τέλος, ο κοινωνικός παράγοντας και οι σχέσεις με την κοινότητα.

- Κεφάλαιο 5: Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η αλληλεπίδραση μεταξύ του κοινωνικού παράγοντα και των άλλων παραγόντων ESG. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες, οι κοινωνικοί παράγοντες και οι παράγοντες διακυβέρνησης και τέλος, η συνεργατική επίδραση των παραγόντων ESG.
- Κεφάλαιο 6: Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται το μέλλον του κοινωνικού παράγοντα στο ESG. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι τεχνολογικές καινοτομίες στους κοινωνικούς παράγοντες, οι αναδυόμενες τάσεις στους κοινωνικούς παράγοντες και η πρόβλεψη για τον ρόλο των κοινωνικών παραγόντων στο ESG.
- Κεφάλαιο 7: Παρουσιάζεται η μεθοδολογία του εμπειρικού μέρους στο οποίο πραγματοποιείται αξιολόγηση του κοινωνικού παράγοντα, 18 παγκόσμιων ναυτιλιακών επιχειρήσεων, από τα ESG Reports.
- Κεφάλαιο 8: Παρουσιάζονται τα δεδομένα του εμπειρικού μέρους
- Κεφάλαιο 9: Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του εμπειρικού μέρους
- Κεφάλαιο 10: Αποτελεί το τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας όπου παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ESG

2.1. Επισκόπηση του ESG

Η Περιβαλλοντική, Κοινωνική και Εταιρική διακυβέρνηση (ESG) αντιπροσωπεύει μια αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες και οι επενδυτές σκέφτονται τη μακροπρόθεσμη αξία. Αυτοί οι παράγοντες παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την κατανόηση του αντίκτυπου μιας εταιρείας στον κόσμο και των δυνατοτήτων της για βιώσιμη ανάπτυξη (Eccles & Serafeim, 2013).

Οι περιβαλλοντικοί παράγοντες αναφέρονται στον αντίκτυπο μιας εταιρείας στο φυσικό περιβάλλον. Μπορούν να περιλαμβάνουν στοιχεία, όπως εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, διαχείριση απορριμμάτων, διαχείριση υδάτων, αποψίλωση δασών και βιοποικιλότητα. Για παράδειγμα, μια εταιρεία μπορεί να αξιολογηθεί με βάση το αποτύπωμα άνθρακα ή τον τρόπο με τον οποίο μετριάζει τους περιβαλλοντικούς κινδύνους στην αλυσίδα εφοδιασμού της. Η αυξημένη ευαισθητοποίηση και η ρυθμιστική/νομική δράση γύρω από την κλιματική αλλαγή έχουν ενισχύσει τη σημασία της περιβαλλοντικής συνιστώσας στο ESG (Busch & Friede, 2018).

Οι κοινωνικοί παράγοντες σχετίζονται με τους ανθρώπους και τις σχέσεις, τόσο εντός της εταιρείας (π.χ. εργαζόμενοι, διοίκηση), όσο και εκτός αυτής (π.χ. κοινότητα, προμηθευτές, πελάτες). Αυτοί οι παράγοντες συχνά αφορούν ζητήματα, όπως οι εργασιακές πρακτικές, ασφάλεια των προϊόντων, προστασία δεδομένων και ανθρώπινα δικαιώματα. Μια εταιρεία που βαθμολογείται καλά σε κοινωνικούς παράγοντες θα ήταν αυτή που αντιμετωπίζει τους υπαλλήλους της δίκαια, που σέβεται τα δικαιώματα της τοπικής κοινότητας και που λαμβάνει στα σοβαρά την ασφάλεια των πελατών της (Busch & Friede, 2018).

Οι παράγοντες διακυβέρνησης σχετίζονται με τον τρόπο λειτουργίας μιας εταιρείας. Μπορεί να περιλαμβάνουν τη δομή του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) μιας εταιρείας, την ηθική συμπεριφορά, τους εσωτερικούς ελέγχους και τα δικαιώματα των μετόχων. Για παράδειγμα, μια εταιρεία με διαφανείς λογιστικές πρακτικές και πολιτικές που αποτρέπουν τη διαφθορά θα αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από τη σκοπιά της διακυβέρνησης (Aguilera et al., 2006).

2.2. Η Σημασία του ESG

Η σημασία των παραγόντων Περιβαλλοντικής, Κοινωνικής και Εταιρικής διακυβέρνησης (ESG) έχει αυξηθεί εκθετικά τα τελευταία χρόνια. Η αυξανόμενη αναγνώριση της συνάφειάς τους προέρχεται από πολλές συγκλίνουσες τάσεις.

Πρώτον, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ότι οι παράγοντες ESG έχουν οικονομική σημασία. Έρευνα από μελετητές, όπως οι Khan et al. (2015), έδειξε ότι οι παράγοντες ESG μπορούν να βοηθήσουν στην πρόβλεψη της μελλοντικής οικονομικής απόδοσης μιας εταιρείας. Για παράδειγμα, οι εταιρείες που έχουν καλές επιδόσεις στο ESG τείνουν να έχουν χαμηλότερο κόστος κεφαλαίου, χαμηλότερη μεταβλητότητα και καλύτερη λειτουργική απόδοση. Είναι, επίσης, πιο πιθανό να επιβιώσουν από κρίσεις.

Δεύτερον, οι κοινωνικές προσδοκίες από τις επιχειρήσεις αλλάζουν. Υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών, των εργαζομένων και των επενδυτών, για τις εταιρείες να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με το ESG. Οι νεότερες γενιές, ειδικότερα, πιέζουν για μεγαλύτερη εταιρική ευθύνη και είναι περισσότερο διατεθειμένες να υποστηρίζουν εταιρείες που ευθυγραμμίζονται με τις αξίες τους (Bhattacharya et al., 2017).

Τρίτον, το ρυθμιστικό πλαίσιο που σχετίζεται με το ESG αυξάνεται παγκοσμίως. Οι κυβερνήσεις θέτουν πιο αυστηρές απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις να αποκαλύπτουν τους κινδύνους και τις επιδόσεις ESG. Η Ε.Ε., για παράδειγμα, έχει εισαγάγει τον κανονισμό για τη γνωστοποίηση βιώσιμων οικονομικών που απαιτεί από τους συμμετέχοντες στις χρηματοοικονομικές αγορές να παρέχουν γνωστοποιήσεις ESG (EU Commission, 2020).

Τέλος, η αυξανόμενη διαθεσιμότητα δεδομένων ESG και η ανάπτυξη πιο εξελιγμένων αναλυτικών εργαλείων δίνουν τη δυνατότητα στους επενδυτές να ενσωματώσουν τις εκτιμήσεις ESG στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων τους πιο αποτελεσματικά (Eccles et al., 2013).

Συνοπτικά, οι παράγοντες ESG έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος των σύγχρονων επιχειρηματικών και επενδυτικών τοπίων. Βοηθούν τις εταιρείες και τους επενδυτές να διαχειρίζονται τον κίνδυνο, να εντοπίζουν ευκαιρίες, να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των ενδιαφερομένων και να περιηγούνται στο εξελισσόμενο ρυθμιστικό τοπίο.

2.3. Οι Τρεις Παράγοντες του ESG

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζονται και αναλύονται ξεχωριστά οι τρεις συνιστώσες του ESG.

- Περιβάλλον

Ο περιβαλλοντικός παράγοντας εστιάζει στον αντίκτυπο μιας εταιρείας στον φυσικό κόσμο. Οι εταιρείες αξιολογούνται με βάση τον τρόπο με τον οποίο οι δραστηριότητές τους επηρεάζουν τον αέρα, το νερό, τη γη και τη βιοποικιλότητα. Οι βασικές του πτυχές περιλαμβάνουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, την ενεργειακή απόδοση, τη χρήση νερού, τα απόβλητα και τη ρύπανση, καθώς και τις στρατηγικές προσαρμογής και μετριασμού της εταιρείας σχετικά με την κλιματική αλλαγή. Για παράδειγμα, οι εταιρείες που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στα ορυκτά καύσιμα είναι πιθανό να έχουν χαμηλή βαθμολογία στα περιβαλλοντικά μέτρα λόγω των σημαντικών εκπομπών άνθρακα. Αντίθετα, οι εταιρείες που ενσωματώνουν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στις δραστηριότητές τους ή δίνουν προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση μπορεί να έχουν καλύτερες επιδόσεις (Kansal et al., 2014).

- Κοινωνία

Ο κοινωνικός παράγοντας επικεντρώνεται στις σχέσεις μιας εταιρείας με τους υπαλλήλους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται. Τα βασικά του στοιχεία περιλαμβάνουν τα πρότυπα εργασίας, την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προστασία δεδομένων και την ιδιωτική ζωή και τις σχέσεις με την κοινότητα. Περιλαμβάνει, επίσης, τη διαφορετικότητα και την ένταξη και την προσοχή στις ανησυχίες των καταναλωτών. Για παράδειγμα, οι εταιρείες που προωθούν τη διαφορετικότητα, συμμετέχουν σε δίκαιες εργασιακές πρακτικές και προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις αλυσίδες εφοδιασμού τους και είναι πιθανό να σημειώσουν καλά αποτελέσματα σε αυτή την κατηγορία. Οι εταιρείες που αποτυγχάνουν να διασφαλίσουν την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, εμπλέκονται σε πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις ή επιδεικνύουν έλλειψη σεβασμού για τα κοινοτικά δικαιώματα, θα είχαν χαμηλή βαθμολογία (Apte & Sheth, 2016).

- Διακυβέρνηση

Ο παράγοντας της διακυβέρνησης αφορά το εσωτερικό σύστημα μέσω του οποίου κατευθύνονται και ελέγχονται οι εταιρείες. Αξιολογεί τη δομή της ηγεσίας, τις αμοιβές των στελεχών, τους εσωτερικούς ελέγχους, τα δικαιώματα των μετόχων και την επιχειρηματική ηθική. Αξιολογεί, επίσης, τη διαφάνεια της εταιρείας και την ποιότητα των σχέσεων της με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι εταιρείες που διαθέτουν διαφορετικά και ανεξάρτητα Δ.Σ., διαφανείς πρακτικές αποκάλυψης, αποτελεσματικούς εσωτερικούς ελέγχους και ισχυρά συστήματα για την πρόληψη της δωροδοκίας και της διαφθοράς λαμβάνουν συνήθως υψηλότερες βαθμολογίες στην κατηγορία της διακυβέρνησης. Οι εταιρείες με υπερβολικές αμοιβές στελεχών, ιστορικό παραβιάσεων δεοντολογίας ή έλλειψη διαφορετικότητας στα διοικητικά συμβούλια θα λάμβαναν χαμηλότερες βαθμολογίες (Khan et al., 2015).

Συνοπτικά, οι τρεις παράγοντες του ESG παρέχουν ένα ολιστικό πλαίσιο για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας και του κοινωνικού αντίκτυπου ενός οργανισμού. Κάθε παράγοντας περιλαμβάνει κρίσιμες πτυχές των λειτουργιών, των σχέσεων και της εσωτερικής δομής μιας εταιρείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΟΥ ESG

3.1. Κατανόηση του Κοινωνικού Παράγοντα

Η «Κοινωνική» διάσταση στην επένδυση ESG αναφέρεται στη διαχείριση των σχέσεων μιας εταιρείας με τους υπαλλήλους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και τις κοινότητες όπου δραστηριοποιείται. Η αξιολόγηση αυτής της διάστασης παρέχει μια εικόνα για τη φήμη, την κουλτούρα και την ποιότητα των σχέσεων μιας εταιρείας, η οποία μπορεί να επηρεάσει άμεσα την επιτυχία της (Mishra & Modi, 2013).

Οι σχέσεις των εργαζομένων αποτελούν κρίσιμο συστατικό του κοινωνικού παράγοντα. Περιλαμβάνει πρακτικές που σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας, την υγεία και την ασφάλεια, τη δίκαιη αμοιβή, τα επιδόματα, τις ευκαιρίες κατάρτισης και τον γενικό σεβασμό των εργασιακών δικαιωμάτων. Οι εταιρείες με ισχυρές σχέσεις με τους εργαζομένους τείνουν να έχουν υψηλότερο ηθικό των εργαζομένων, χαμηλότερα ποσοστά κύκλου εργασιών και βελτιωμένη παραγωγικότητα (Mishra & Modi, 2013).

Επιπρόσθετα, η διαφορετικότητα και η ένταξη αφορούν το επίπεδο εκπροσώπησης και μεταχείρισης των εργαζομένων ανεξάρτητα από τη φυλή, το φύλο, τη θρησκεία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Η υιοθέτηση της διαφορετικότητας και της ένταξης μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένη εικόνα της εταιρείας, αυξημένη δημιουργικότητα και καλύτερη λήψη αποφάσεων λόγω διαφορετικών προοπτικών (Cook & Glass, 2014).

Επίσης, η κοινωνική ευθύνη μιας εταιρείας εκτείνεται στην αλυσίδα εφοδιασμού της. Αυτό περιλαμβάνει την ηθική προμήθεια πρώτων υλών, τη δίκαιη μεταχείριση των προμηθευτών και την αποφυγή των προμηθευτών που εμπλέκονται σε πρακτικές εκμετάλλευσης, όπως η παιδική εργασία, η καταναγκαστική εργασία ή οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Marquis et al., 2016).

Οι εταιρείες έχουν, επίσης, κοινωνική ευθύνη απέναντι στις κοινότητες όπου δραστηριοποιούνται. Αυτό περιλαμβάνει επιστροφή στην κοινότητα μέσω φιλανθρωπικών δωρεών ή εθελοντισμού, σεβασμό των δικαιωμάτων των αυτόχθονων πληθυσμών και ελαχιστοποίηση της αναστάτωσης που προκαλείται από τις λειτουργίες της εταιρείας (Marquis et al., 2016).

Τέλος, οι σχέσεις με τους πελάτες περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της ασφάλειας και της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών, την προστασία των

δεδομένων και του απορρήτου των πελατών και την κατάλληλη ανταπόκριση σε παράπονα πελατών (Mishra & Modi, 2013).

Συνοπτικά, ο κοινωνικός παράγοντας στο ESG παρέχει μια ολιστική άποψη του τρόπου με τον οποίο μια εταιρεία αλληλοεπιδρά με τους βασικούς ενδιαφερόμενους, δηλαδή τους υπαλλήλους, τους προμηθευτές, τους πελάτες και τις κοινότητες. Έχει γίνει ένα ουσιαστικό στοιχείο για τους επενδυτές και τους καταναλωτές, αντανακλώντας τη μεταβαλλόμενη δυναμική των επιχειρήσεων στον 21^ο αιώνα.

3.2. Σημασία Κοινωνικού Παράγοντα

Ο κοινωνικός παράγοντας στο ESG τονίζει τη σημασία της ηθικής συμπεριφοράς, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινοτικής ανάπτυξης, και γίνεται όλο και πιο σημαντικός για πολλούς λόγους, όπως:

- **Οικονομικές επιδόσεις**

Υπάρχει ένας αυξανόμενος όγκος δεδομένων που υποδηλώνουν ότι οι κοινωνικοί παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν στην οικονομική απόδοση μιας εταιρείας. Οι εταιρείες που φροντίζουν τους υπαλλήλους τους και σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στις αλυσίδες εφοδιασμού τους έχουν συχνά καλύτερες λειτουργικές επιδόσεις και παραγωγικότητα. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε κοινωνικά υπεύθυνες δραστηριότητες είναι πιθανό να χτίσουν μια καλή φήμη, οδηγώντας σε αυξημένη πίστη πελατών και δυνητικά υψηλότερες πωλήσεις (Luo & Bhattacharya, 2006).

- **Διαχείριση κινδύνων**

Η εξέταση του κοινωνικού παράγοντα μπορεί, επίσης, να βοηθήσει τις εταιρείες να διαχειριστούν και να μετριάσουν τους κινδύνους. Για παράδειγμα, οι εταιρείες που παραμελούν την ευημερία των εργαζομένων τους μπορεί να αντιμετωπίσουν υψηλότερα ποσοστά κύκλου εργασιών, χαμηλότερη παραγωγικότητα και πιθανά νομικά προβλήματα. Ομοίως, οι εταιρείες που αποτυγχάνουν να εξετάσουν τον κοινωνικό αντίκτυπο των λειτουργιών τους μπορεί να αντιμετωπίσουν αντιδράσεις από τις τοπικές κοινότητες, οδηγώντας σε ζημιά στη φήμη και πιθανή απώλεια εσόδων (Chatterji et al., 2009).

- Επενδυτικό ενδιαφέρον

Οι κοινωνικοί παράγοντες είναι όλο και πιο σημαντικοί για τους επενδυτές. Σύμφωνα με την Global Sustainable Investment Alliance, από το 2018, έχουν επενδυθεί 30,7 τρισεκατομμύρια δολάρια σε βιώσιμα περιουσιακά στοιχεία παγκοσμίως, υποδηλώνοντας έντονο ενδιαφέρον για εταιρείες που είναι κοινωνικά υπεύθυνες (GSIA, 2019). Οι επενδυτές αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο ότι οι ισχυρές επιδόσεις στις κοινωνικές μετρήσεις είναι σημάδι αποτελεσματικής διαχείρισης και καλών μακροπρόθεσμων προοπτικών (Friede et al., 2015).

- Ρυθμιστική πίεση

Οι ρυθμιστικές αρχές σε όλο τον κόσμο πιέζουν για μεγαλύτερη διαφάνεια γύρω από τους κοινωνικούς παράγοντες. Στην Ε.Ε., για παράδειγμα, η Οδηγία για τη μη χρηματοοικονομική αναφορά απαιτεί από τις μεγάλες εταιρείες να αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό τους αντίκτυπο (EU, 2014). Τέτοιοι κανονισμοί ασκούν πίεση στις εταιρείες να βελτιώσουν τις κοινωνικές τους επιδόσεις.

Συμπερασματικά, η σημασία των κοινωνικών παραγόντων στο ESG μπορεί να αποδοθεί στον αντίκτυπό τους στη χρηματοοικονομική απόδοση, τη διαχείριση κινδύνου, το ενδιαφέρον των επενδυτών και την ρυθμιστική πίεση. Η αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων δεν είναι απλώς ηθική επιταγή, αλλά και επιχειρηματική αναγκαιότητα στον 21^ο αιώνα.

3.3. Συνιστώσες Κοινωνικού Παράγοντα

Ο κοινωνικός παράγοντας του ESG περιλαμβάνει πολλά βασικά στοιχεία/συνιστώσες. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Σχέσεις εργαζομένων και διαχείριση εργατικού δυναμικού

Αυτή η συνιστώσα αφορά το πως μια εταιρεία αντιμετωπίζει τους υπαλλήλους της, όσον αφορά τους μισθούς, τις παροχές, τις συνθήκες εργασίας και τις ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι εταιρείες που επενδύουν στους υπαλλήλους τους μπορούν να δουν βελτιωμένη παραγωγικότητα, χαμηλότερα ποσοστά κύκλου εργασιών και ισχυρότερη φήμη (Ton, 2014). Αυτή η πτυχή περιλαμβάνει, επίσης, τη δέσμευση για

διαφορετικότητα και ένταξη, δίκαιες εργασιακές πρακτικές και σεβασμό των εργαζομένων.

- Υγεία και ασφάλεια

Η δέσμευση μιας εταιρείας για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων της είναι ζωτικής σημασίας. Οι εταιρείες που δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια και την ευημερία των εργαζομένων έχουν συνήθως πιο αφοσιωμένους και παραγωγικούς υπαλλήλους. Αυτή η πτυχή περιλαμβάνει, επίσης, την απάντηση της εταιρείας σε κρίσεις υγείας, όπως η πανδημία COVID-19 (Deva, 2003).

- Ανθρώπινα δικαιώματα

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναμένεται σε όλες τις δραστηριότητες μιας εταιρείας, συμπεριλαμβανομένης της αλυσίδας εφοδιασμού της. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση δίκαιων συνθηκών εργασίας, την πρόληψη της καταναγκαστικής και παιδικής εργασίας και τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ιθαγενών. Οι παραβιάσεις μπορεί να οδηγήσουν σε νομικά ζητήματα, ζημιά στη φήμη και οικονομική απώλεια (Deva, 2003).

- Διαχείριση εφοδιαστικής αλυσίδας

Οι εταιρείες αναμένεται να διατηρήσουν υπεύθυνες πρακτικές σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού τους. Αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση ότι οι προμηθευτές τηρούν τα ίδια πρότυπα μεταχείρισης των εργαζομένων, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προστασίας του περιβάλλοντος με την ίδια την εταιρεία (Zhu et al., 2005).

- Σχέσεις πελατών

Ο σεβασμός για τους πελάτες περιλαμβάνει τη διασφάλιση της ασφάλειας των προϊόντων, την προστασία των δεδομένων των πελατών, τη δίκαιη διαφήμιση και την ανταποκρινόμενη εξυπηρέτηση πελατών. Οι εταιρείες με ισχυρές σχέσεις με τους πελάτες μπορούν να επωφεληθούν από την αυξημένη πίστη και τις υψηλότερες πωλήσεις (Morgan & Rego, 2006).

- Κοινωνική δέσμευση

Οι εταιρείες αποτελούν μέρος μεγαλύτερων κοινοτήτων και αναμένεται να συνεισφέρουν θετικά. Αυτό μπορεί να λάβει τη μορφή φιλανθρωπικών δωρεών, εθελοντισμού και προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί για να ωφελήσουν την

κοινότητα. Οι εταιρείες που θεωρούνται «καλοί πολίτες» της κοινότητας συχνά απολαμβάνουν ενισχυμένα οφέλη φήμης (Brammer & Millington, 2008).

Συμπερασματικά, οι κοινωνικοί παράγοντες ESG είναι πολύπλευροι και περιλαμβάνουν μια σειρά πρακτικών που σχετίζονται με τους εργαζόμενους, την εφοδιαστική αλυσίδα, τους πελάτες και την κοινότητα. Η αυξανόμενη σημασία τους αντανakλά την εξελισσόμενη κατανόηση του ρόλου των επιχειρήσεων στην κοινωνία.

3.4. Προκλήσεις Κοινωνικού Παράγοντα

3.4.1. Διαθεσιμότητα & Ποιότητα Δεδομένων

Η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των δεδομένων είναι μια σημαντική πρόκληση για την ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων εντός του πλαισίου ESG. Ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια στην ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων είναι η διαθεσιμότητα σχετικών, αξιόπιστων και τυποποιημένων δεδομένων (Chatterji et al., 2009).

Δεν αποκαλύπτουν όλες οι εταιρείες επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τις κοινωνικές τους πρακτικές. Ενώ πολλές μεγάλες εταιρείες παρέχουν ετήσιες εκθέσεις βιωσιμότητας, το εύρος και το βάθος αυτών των αναφορών μπορεί να ποικίλλει πολύ. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εταιρείες μπορεί να επιλέξουν να μην αποκαλύψουν ορισμένες πληροφορίες, ειδικά εάν θα μπορούσαν να βλάψουν τη φήμη τους (Chen & Bounvain, 2009).

Ακόμη και όταν οι εταιρείες αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με τις κοινωνικές πρακτικές τους, συχνά υπάρχει έλλειψη τυποποίησης στα δεδομένα. Διαφορετικές εταιρείες μπορεί να μετρούν και να αναφέρουν την ίδια μέτρηση με διαφορετικούς τρόπους, καθιστώντας δύσκολη τη σύγκριση μεταξύ εταιρειών και βιομηχανιών (Chatterji et al., 2016).

Η ποιότητα των αναφερόμενων δεδομένων μπορεί, επίσης, να είναι ένα πρόβλημα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα δεδομένα ενδέχεται να μην είναι ακριβή ή να μην δίνουν μια πλήρη εικόνα του κοινωνικού αντίκτυπου μιας εταιρείας. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, όπως ακούσια λάθη, επιλεκτική αποκάλυψη ή ακόμη και σκόπιμη χειραγώγηση (Ioannou & Serafeim, 2015).

Για να βοηθήσουν τους επενδυτές και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς να περιηγηθούν σε αυτό το τοπίο, αρκετοί οργανισμοί παρέχουν αξιολογήσεις και ταξινομήσεις εταιρειών με βάση τις κοινωνικές τους επιδόσεις. Ωστόσο, αυτές οι αξιολογήσεις και οι ταξινομήσεις μπορεί, επίσης, να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό ως προς τις μεθοδολογίες και τα αποτελέσματά τους, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση στους χρήστες (Chatterji et al., 2016).

Συμπερασματικά, ενώ η ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων ESG είναι ζωτικής σημασίας, η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των δεδομένων παρουσιάζουν σημαντικές προκλήσεις που μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική ανάλυση και τη λήψη αποφάσεων.

3.4.2. Εκτίμηση της Επίδρασης των Κοινωνικών Παραγόντων

Η αξιολόγηση του αντίκτυπου των κοινωνικών παραγόντων είναι μια σημαντική πρόκληση στο πλαίσιο του ESG. Σε αντίθεση με τις οικονομικές μετρήσεις, οι κοινωνικοί παράγοντες μπορεί να είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Για παράδειγμα, το πως μετράει κάποιος με ακρίβεια τον αντίκτυπο μιας εταιρείας στην κοινότητά της ή την ποιότητα των εργασιακών πρακτικών της. Ενώ ορισμένες μετρήσεις μπορούν να παρακολουθηθούν, όπως ο αριθμός των εργατικών ατυχημάτων ή η ποικιλομορφία του εργατικού δυναμικού, αυτές αποτυπώνουν μόνο μέρος της ιστορίας (Eccles et al., 2014).

Ακόμη και όταν οι κοινωνικές μετρήσεις μπορούν να ποσοτικοποιηθούν, η ερμηνεία τους μπορεί να είναι μια πρόκληση. Για παράδειγμα, ένα χαμηλό ποσοστό κύκλου εργασιών θα μπορούσε να υποδηλώνει ότι μια εταιρεία μεταχειρίζεται καλά τους υπαλλήλους της, αλλά θα μπορούσε, επίσης, να υποδηλώνει έλλειψη άλλων ευκαιριών απασχόλησης στην περιοχή. Χωρίς βαθιά κατανόηση του πλαισίου, μπορεί να είναι δύσκολο να εκτιμηθούν με ακρίβεια οι επιπτώσεις αυτών των μετρήσεων (Chen & Bouvain, 2009).

Μια άλλη πρόκληση είναι η ενσωμάτωση των αξιολογήσεων του κοινωνικού αντίκτυπου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι εταιρείες και οι επενδυτές βασίζονται συχνά σε ποσοτικές αναλύσεις και μπορεί να είναι δύσκολο να ενσωματωθούν ποιοτικές αξιολογήσεις του κοινωνικού αντίκτυπου σε αυτές τις διαδικασίες. Ως αποτέλεσμα αυτού, οι κοινωνικοί παράγοντες μπορεί μερικές φορές να παραλειφθούν ή να υποτιμηθούν κατά τη λήψη αποφάσεων (Chen & Bouvain, 2009).

Τέλος, η αξιολόγηση του μακροπρόθεσμου αντίκτυπου των κοινωνικών παραγόντων μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Ενώ ορισμένες κοινωνικές πρακτικές μπορεί να μην έχουν άμεσο οικονομικό αντίκτυπο, θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά την απόδοση μιας εταιρείας μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, μπορεί να είναι δύσκολο να γίνουν αυτές οι μακροπρόθεσμες προβλέψεις και να πειστούν οι ενδιαφερόμενοι να δώσουν προτεραιότητα στον μακροπρόθεσμο κοινωνικό αντίκτυπο έναντι των βραχυπρόθεσμων οικονομικών κερδών (Eccles et al., 2014).

Συμπερασματικά, η αξιολόγηση των κοινωνικών παραγόντων ESG είναι γεμάτη προκλήσεις που σχετίζονται με την ποσοτικοποίηση, την ερμηνεία, την ενσωμάτωση στη λήψη αποφάσεων και την κατανόηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων. Ωστόσο, αυτές οι προκλήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για πιο εξελιγμένες μεθόδους αξιολόγησης του κοινωνικού αντίκτυπου και για μια ευρύτερη κατανόηση της εταιρικής απόδοσης και αξίας.

3.4.3. Μελλοντικές Προκλήσεις & Ευκαιρίες

Καθώς προχωράμε περαιτέρω στον 21^ο αιώνα, οι κοινωνικοί παράγοντες ESG θα συνεχίσουν να εξελίσσονται, παρουσιάζοντας νέες προκλήσεις και ευκαιρίες. Ακολουθεί μια λεπτομερής ανάλυση των πιθανών μελλοντικών προκλήσεων και ευκαιριών, που υποστηρίζεται από σχετικές αναφορές.

- Μελλοντικές προκλήσεις
  - Ανάδειξη νέων κοινωνικών θεμάτων
Το κοινωνικό τοπίο εξελίσσεται συνεχώς και νέα ζητήματα συνεχίζουν να αναδύονται. Για παράδειγμα, η αυξανόμενη σημασία των ψηφιακών τεχνολογιών έχει εγείρει ανησυχίες σχετικά με την ψηφιακή ένταξη, το διαδικτυακό απόρρητο και την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Αυτά τα ζητήματα παρουσιάζουν νέες προκλήσεις για τις εταιρείες, απαιτώντας από αυτές να ενημερώνουν συνεχώς τις κοινωνικές τους πρακτικές και τις εκτιμήσεις επιπτώσεων.
  - Αυξημένες προσδοκίες των ενδιαφερομένων μερών
Οι προσδοκίες των ενδιαφερομένων μερών σχετικά με την κοινωνική απόδοση είναι πιθανό να αυξηθούν στο μέλλον. Αυτό θα μπορούσε να ασκήσει πρόσθετη πίεση στις εταιρείες να βελτιώσουν τις κοινωνικές

τους πρακτικές και να παρέχουν πιο διαφανείς και ολοκληρωμένες αναφορές (Aguilera et al., 2007).

▪ Μελλοντικές ευκαιρίες

○ Πρόοδος στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Η αυξανόμενη διαθεσιμότητα δεδομένων και οι εξελίξεις στις τεχνολογίες ανάλυσης δεδομένων προσφέρουν ευκαιρίες για βελτιωμένη αξιολόγηση κοινωνικού αντίκτυπου. Τα Μεγάλα Δεδομένα (Big Data) και η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) , για παράδειγμα, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικά με μια σειρά κοινωνικών παραγόντων, παρέχοντας πιο ακριβείς και ολοκληρωμένες εκτιμήσεις (George et al., 2014).

○ Αυξανόμενη σημασία των κοινωνικών παραγόντων στις επενδυτικές αποφάσεις

Υπάρχει μια αυξανόμενη αναγνώριση μεταξύ των επενδυτών της σημασίας των κοινωνικών παραγόντων στον καθορισμό της εταιρικής απόδοσης και του κινδύνου. Αυτό θα μπορούσε να προσφέρει ευκαιρίες στις εταιρείες να προσελκύσουν επενδύσεις επιδεικνύοντας ισχυρές κοινωνικές επιδόσεις (Friede et al., 2015).

○ Αυξημένη απαίτηση για κοινωνική ευθύνη

Οι καταναλωτές συνειδητοποιούν όλο και περισσότερο τον κοινωνικό αντίκτυπο των προϊόντων και των υπηρεσιών που αγοράζουν. Αυτή η τάση θα μπορούσε να προσφέρει ευκαιρίες στις εταιρείες να διαφοροποιηθούν και να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα επιδεικνύοντας ισχυρές κοινωνικές επιδόσεις (Maignan & Ferrell, 2004).

Συμπερασματικά, το μέλλον πιθανότατα θα φέρει τόσο νέες προκλήσεις όσο και ευκαιρίες στον τομέα των κοινωνικών παραγόντων ESG. Οι εταιρείες που μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά αυτές τις προκλήσεις και να εκμεταλλευτούν αυτές τις ευκαιρίες θα είναι σε καλύτερη θέση για να πετύχουν στο μέλλον.

3.5. Πλαίσια & Προσεγγίσεις

3.5.1. Προσεγγίσεις

Η ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων εντός του πλαισίου ESG μπορεί να προσεγγιστεί από διάφορες οπτικές γωνίες, καθεμία με τα δικά της δυνατά σημεία και περιορισμούς.

- Προσέγγιση που βασίζεται στη συμμόρφωση
Πολλές εταιρείες αρχικά προσεγγίζουν τους κοινωνικούς παράγοντες από την άποψη της συμμόρφωσης, διασφαλίζοντας ότι πληρούν τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις που σχετίζονται με τις εργασιακές πρακτικές, τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλα κοινωνικά ζητήματα. Αυτή η προσέγγιση συχνά θεωρείται ως το ελάχιστο, και ενώ είναι απαραίτητο, μπορεί να μην αποτυπώνει πλήρως τον κοινωνικό αντίκτυπο μιας εταιρείας (Amaeshi et al., 2008).
- Προσέγγιση διαχείρισης κινδύνων
Ορισμένες εταιρείες ακολουθούν μια προσέγγιση διαχείρισης κινδύνου σε κοινωνικούς παράγοντες, εντοπίζοντας πιθανούς κοινωνικούς κινδύνους και λαμβάνοντας μέτρα για τον μετριασμό τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κινδύνους που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, τις κοινοτικές σχέσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα, μεταξύ άλλων. Αν και αυτή η προσέγγιση υπερβαίνει τη συμμόρφωση, είναι συχνά αντιδραστική παρά προληπτική (Godfrey et al., 2009).
- Προσέγγιση δημιουργίας αξίας
Μια πιο προορατική προσέγγιση είναι να βλέπει κανείς τους κοινωνικούς παράγοντες ως μια ευκαιρία για δημιουργία αξίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει επένδυση στην ευημερία των εργαζομένων, τη δημιουργία ισχυρών σχέσεων με τις τοπικές κοινότητες και τη διασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης όλων των ενδιαφερομένων. Τέτοιες προσπάθειες μπορούν να ενισχύσουν τη φήμη μιας εταιρείας, να βελτιώσουν τη διατήρηση των εργαζομένων και να ενισχύσουν την αφοσίωση των πελατών, η οποία μπορεί τελικά να συμβάλει στην οικονομική απόδοση (Porter & Kramer, 2011).
- Προσέγγιση εμπλοκής ενδιαφερομένων μερών

Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών είναι βασικό μέρος της αξιολόγησης και της αντιμετώπισης των κοινωνικών παραγόντων. Αυτό περιλαμβάνει την ενεργή αναζήτηση συμβολής από ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, των πελατών, των κοινοτήτων και άλλων, για την κατανόηση των αναγκών και των ανησυχιών τους. Αυτή η προσέγγιση μπορεί να βοηθήσει να διασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη κατανόηση των κοινωνικών παραγόντων και των επιπτώσεών τους (Freeman et al., 2007).

- Προσέγγιση ολοκληρωμένης αναφοράς

Η ολοκληρωμένη αναφορά αποσκοπεί στο να παρέχει μια ολιστική εικόνα της απόδοσης μιας εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών παραγόντων. Αυτή η προσέγγιση αναγνωρίζει ότι η οικονομική απόδοση είναι διασυνδεδεμένη με την κοινωνική και περιβαλλοντική απόδοση και παρέχει μια πιο ολοκληρωμένη άποψη για τον αντίκτυπο και τη δημιουργία αξίας μιας εταιρείας (Eccles & Krzus, 2010).

Κάθε προσέγγιση έχει τα πλεονεκτήματά της και οι πιο αποτελεσματικές στρατηγικές συχνά περιλαμβάνουν συνδυασμό αυτών των προσεγγίσεων. Η επιλογή της προσέγγισης μπορεί να εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένου του κλάδου, του μεγέθους, των προσδοκιών των ενδιαφερομένων και των στρατηγικών στόχων της εταιρείας.

3.5.2. Βασικές Μετρήσεις

Ο κοινωνικός παράγοντας ESG περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Ενώ πολλές μετρήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μέτρηση των κοινωνικών παραγόντων, οι βασικότεροι παρουσιάζονται ακολούθως.

- Μετρήσεις εργαζομένων

Οι μετρήσεις που σχετίζονται με τους εργαζομένους είναι κρίσιμοι δείκτες του τρόπου με τον οποίο μια εταιρεία διαχειρίζεται τις κοινωνικές της ευθύνες. Οι βασικές μετρήσεις περιλαμβάνουν ποσοστά κύκλου εργασιών, μετρήσεις ποικιλομορφίας και ένταξης (συμπεριλαμβανομένης της διαφορετικότητας φύλου και φυλετικής/ πολυμορφίας), δικαιοσύνης στους μισθούς, περιστατικά ασφάλειας των εργαζομένων και βαθμολογίες ικανοποίησης και αφοσίωσης των εργαζομένων (Hahn & Lülfs, 2014).

- **Μετρήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων**
Οι μετρήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να περιλαμβάνουν περιπτώσεις διάκρισης, εμπλοκής σε παιδική ή καταναγκαστική εργασία, τήρησης των διεθνών προτύπων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μέτρα δίκαιης μεταχείρισης για όλους τους ενδιαφερόμενους (Mishra & Suar, 2010).
- **Μετρήσεις επιπτώσεων κοινότητας**
Οι μετρήσεις κοινοτικού αντίκτυπου μπορούν να περιλαμβάνουν τοπικές πρακτικές προσλήψεων, συνεισφορές σε τοπικές οικονομίες, πρωτοβουλίες κοινοτικής ανάπτυξης και αντίκτυπο στις τοπικές υποδομές και πόρους (Hilson, 2012).
- **Μετρήσεις εφοδιαστικής αλυσίδας**
Οι μετρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας μπορούν να περιλαμβάνουν εργασιακές πρακτικές προμηθευτών, περιβαλλοντικές επιδόσεις προμηθευτών, την ιχνηλασιμότητα των προϊόντων και την εφαρμογή κωδίκων δεοντολογίας προμηθευτών (Beske et al., 2014).
- **Μετρήσεις πελατών**
Οι μετρήσεις που σχετίζονται με τους πελάτες μπορεί να περιλαμβάνουν περιστατικά ασφάλειας προϊόντων, περιπτώσεις ψευδούς διαφήμισης ή άλλων αθέμιτων πρακτικών, βαθμολογίες ικανοποίησης πελατών και μέτρα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων (Kotler et al., 2012).

Κάθε μία από αυτές τις μετρήσεις παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για την κοινωνική απόδοση μιας εταιρείας. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η συνάφεια κάθε μέτρησης μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τον κλάδο και το συγκεκριμένο εταιρικό πλαίσιο. Επίσης, αυτές οι μετρήσεις δεν πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα, καθώς είναι αλληλένδετες και μπορούν να επηρεάσουν η μία την άλλη.

3.5.3. Εφαρμογή

Η εφαρμογή των κοινωνικών παραγόντων εντός του πλαισίου ESG μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το πλαίσιο. Ωστόσο, πολλές γενικές αρχές και πρακτικές ισχύουν σε όλους τους κλάδους και τις γεωγραφίες, όπως

- Εμπλοκή ενδιαφερομένων μερών

Η συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την εφαρμογή των κοινωνικών παραγόντων. Οι εταιρείες θα πρέπει να συνεργάζονται με μια σειρά ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, των πελατών, των προμηθευτών, των κοινοτήτων και άλλων για να κατανοήσουν τις ανάγκες και τις ανησυχίες τους. Αυτή η δέσμευση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως έρευνες, συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης, δημόσιες διαβουλεύσεις και συνεργασίες (Eccles et al., 2014).

- Διαχείριση κοινωνικού κινδύνου

Οι εταιρείες θα πρέπει να ενσωματώνουν κοινωνικούς παράγοντες στις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου. Αυτό περιλαμβάνει τον εντοπισμό πιθανών κοινωνικών κινδύνων, την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους και την ανάπτυξη στρατηγικών για τον μετριασμό τους. Παραδείγματα κοινωνικών κινδύνων περιλαμβάνουν εργασιακές αναταραχές, παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παραβιάσεις δεδομένων και αρνητικές επιπτώσεις στην κοινότητα (Godfrey et al., 2009).

- Αναφορά κοινωνικής απόδοσης

Οι εταιρείες θα πρέπει να αναφέρουν τακτικά τις κοινωνικές τους επιδόσεις. Αυτό δεν πρέπει να περιορίζεται σε θετικά αποτελέσματα, αλλά θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνει προκλήσεις, αποτυχίες και τομείς προς βελτίωση. Η διαφάνεια και η ειλικρίνεια είναι το κλειδί για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των ενδιαφερομένων και την επίδειξη μιας γνήσιας δέσμευσης στην κοινωνική ευθύνη (Eccles et al., 2014).

- Συνεχής βελτίωση

Οι εταιρείες θα πρέπει να προσπαθούν για συνεχή βελτίωση των κοινωνικών τους επιδόσεων. Αυτό περιλαμβάνει την τακτική αναθεώρηση και ενημέρωση των πολιτικών και πρακτικών, την επένδυση στην κατάρτιση και την ανάπτυξη και την προώθηση μιας κουλτούρας που εκτιμά την κοινωνική ευθύνη (Zollo & Minoja, 2012).

- Ενσωμάτωση

Τέλος, οι κοινωνικοί παράγοντες δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται μεμονωμένα, αλλά πρέπει να ενσωματώνονται στη συνολική επιχειρηματική στρατηγική. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση της διασύνδεσης των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών επιδόσεων και τη λήψη αποφάσεων που εξισορροπούν τις ανάγκες και των τριών (Slaper & Hall, 2011).

Αυτές οι αρχές και πρακτικές μπορούν να καθοδηγήσουν την εφαρμογή των κοινωνικών παραγόντων σε διάφορα πλαίσια. Ωστόσο, η συγκεκριμένη εφαρμογή εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των χαρακτηριστικών του κλάδου, του μεγέθους της εταιρείας, της γεωγραφικής θέσης και των προσδοκιών των ενδιαφερομένων μερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ & ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

4.1. Θεωρία των Ενδιαφερομένων Μερών & Κοινωνικός Παράγοντας

Η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών, που αναπτύχθηκε αρχικά από τον Edward Freeman το 1984, είναι ιδιαίτερα σημαντική όταν εξετάζονται οι κοινωνικοί παράγοντες ESG, καθώς τονίζει τη σημασία της αντιμετώπισης των αναγκών και των συμφερόντων όλων των ενδιαφερομένων, όχι μόνο των μετόχων.

Η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών του Freeman υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις είναι κοινωνικές οντότητες που έχουν ευθύνες απέναντι σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, των πελατών, των προμηθευτών, των κοινοτήτων και των μετόχων. Ως ενδιαφερόμενοι ορίζονται οποιαδήποτε ομάδα ή άτομο που μπορεί να επηρεάσει ή να επηρεαστεί από την επίτευξη των στόχων ενός οργανισμού (Freeman, 1984).

Αυτή η θεωρία μετατοπίζει το επίκεντρο των επιχειρήσεων από αποκλειστικά κερδοσκοπικές σε μια ευρύτερη προοπτική που περιλαμβάνει κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Οι εταιρείες ενθαρρύνονται να συνεργάζονται με τους ενδιαφερόμενους για να κατανοήσουν τις ανησυχίες και τις προσδοκίες τους και να τις λάβουν υπόψη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (Freeman, 1984).

Οι κοινωνικοί παράγοντες ESG σχετίζονται με τις επιπτώσεις μιας εταιρείας στα κοινωνικά συστήματα μέσα στα οποία δραστηριοποιείται. Συχνά αντιστοιχούν στενά με τα συμφέροντα διαφόρων ενδιαφερομένων και συγκεκριμένα:

- **Εργαζόμενοι:** Οι δίκαιες εργασιακές πρακτικές, η ποικιλομορφία και η ένταξη και οι ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας είναι κοινωνικοί παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα τους εργαζόμενους (Kim & Li, 2021).
- **Κοινότητες:** Ο αντίκτυπος στις τοπικές κοινότητες, η συμβολή στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και η δέσμευση σε κοινοτικές πρωτοβουλίες είναι κοινωνικοί παράγοντες που συχνά ενδιαφέρουν τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία γενικότερα (Yaziji & Doh, 2009).
- **Πελάτες:** Οι δίκαιες πρακτικές μάρκετινγκ, το απόρρητο των πελατών και η προστασία των δεδομένων, καθώς και η ασφάλεια και η ποιότητα των προϊόντων είναι κοινωνικοί παράγοντες που σχετίζονται με τους πελάτες (Crane & Matten, 2016).

Η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών καθοδηγεί τις εταιρείες να συνεργάζονται με αυτές τις διαφορετικές ομάδες, να κατανοούν τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες τους και να ενσωματώνουν αυτές τις γνώσεις στις στρατηγικές τους. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένες κοινωνικές επιδόσεις, καλύτερες σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και, τελικά, σε ενισχυμένη μακροπρόθεσμη αξία για όλους τους ενδιαφερόμενους (Freeman et al., 2010).

4.2. Κοινωνικός Παράγοντας & Σχέσεις Εργαζομένων

Οι σχέσεις των εργαζομένων αποτελούν κεντρικό στοιχείο των κοινωνικών παραγόντων στο πλαίσιο ESG. Ο τρόπος με τον οποίο μια εταιρεία αντιμετωπίζει τους υπαλλήλους της μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στη συνολική απόδοση και τη φήμη της.

Οι σχέσεις των εργαζομένων περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως δίκαιη αποζημίωση, ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας, ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη και σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Αυτά τα ζητήματα βρίσκονται συχνά στην πρώτη γραμμή των κοινωνικών παραγόντων που λαμβάνονται υπόψη στις αξιολογήσεις ESG (Gond et al., 2017).

Οι θετικές σχέσεις με τους εργαζομένους μπορούν να οδηγήσουν σε πολυάριθμα οφέλη, όπως αυξημένη αφοσίωση και παραγωγικότητα των εργαζομένων, χαμηλότερα ποσοστά κύκλου εργασιών και βελτιωμένη φήμη της εταιρείας. Αντίθετα, οι κακές σχέσεις των εργαζομένων μπορεί να οδηγήσουν σε εργασιακές αναταραχές, νομικά ζητήματα και ζημιά στη φήμη (Pfeffer, 2010).

Το ESG προσφέρει ένα πλαίσιο για τη διαχείριση των σχέσεων των εργαζομένων με βιώσιμο και υπεύθυνο τρόπο. Τονίζει τη σημασία της αντιμετώπισης των εργαζομένων ως βασικών ενδιαφερομένων των οποίων τα συμφέροντα είναι αναπόσπαστο κομμάτι της επιτυχίας της εταιρείας. Το ESG ενθαρρύνει τις εταιρείες να υιοθετήσουν δίκαιες εργασιακές πρακτικές, να επενδύσουν στην ανάπτυξη των εργαζομένων και να προωθήσουν τη διαφορετικότητα και την ένταξη (Gond et al., 2017).

Στην πράξη, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μια σειρά από πρωτοβουλίες, όπως (Gond et al., 2017):

- Δίκαιη αποζημίωση: Πληρώνοντας στους εργαζομένους έναν δίκαιο μισθό, προσφέροντας ανταγωνιστικά οφέλη και προάγοντας την ισότητα των αμοιβών.
- Ασφαλείς συνθήκες εργασίας: Διασφάλιση ότι οι χώροι εργασίας είναι ασφαλείς και υγιείς και ότι τυχόν κίνδυνοι αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.
- Επαγγελματική ανάπτυξη: Προσφορά ευκαιριών κατάρτισης και ανάπτυξης για να βοηθηθούν οι εργαζόμενοι να προχωρήσουν τη σταδιοδρομία τους.
- Σεβασμός για τα δικαιώματα των εργαζομένων: Σεβασμός της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθε και του δικαιώματος στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και απαγόρευση πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις.

Εφαρμόζοντας αυτές τις πρακτικές, οι εταιρείες μπορούν να βελτιώσουν την κοινωνική τους απόδοση και να καλλιεργήσουν πιο θετικές σχέσεις με τους υπαλλήλους τους.

4.3. Κοινωνικός Παράγοντας & Σχέσεις με την Κοινότητα

Η σχέση μεταξύ μιας εταιρείας και των κοινοτήτων εντός των οποίων δραστηριοποιείται είναι ένα κρίσιμο στοιχείο των κοινωνικών παραγόντων στο πλαίσιο ESG.

Οι σχέσεις με τις κοινότητες περιλαμβάνουν τους τρόπους με τους οποίους μια εταιρεία αλληλοεπιδρά με τις κοινότητες όπου δραστηριοποιείται. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει δέσμευση σε έργα κοινοτικής ανάπτυξης, επενδύσεις σε τοπικές υποδομές, υποστήριξη για τοπικές επιχειρήσεις και μετριασμό αρνητικών επιπτώσεων όπως η ρύπανση ή η αναστάτωση (Muthuri et al., 2012).

Η σχέση μιας εταιρείας με τις τοπικές της κοινωνίες μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη φήμη και τη λειτουργική της επιτυχία. Οι θετικές σχέσεις με την κοινότητα μπορούν να οδηγήσουν σε ένα υποστηρικτικό τοπικό περιβάλλον, ενισχυμένη φήμη επωνυμίας και αυξημένη πίστη πελατών. Από την άλλη πλευρά, οι κακές σχέσεις με την κοινότητα μπορεί να οδηγήσουν σε κοινωνικές συγκρούσεις, καθυστερήσεις στις εγκρίσεις έργων και ζημιά στη φήμη (Boutilier, 2014).

Το ESG τονίζει τη σημασία των εταιρειών να ενεργούν ως υπεύθυνα μέλη των κοινοτήτων τους. Αυτό περιλαμβάνει την αναγνώριση και τη διαχείριση των

κοινωνικών τους επιπτώσεων, τη συμβολή στην τοπική ανάπτυξη και τη συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους της κοινότητας για την κατανόηση και την αντιμετώπιση των ανησυχιών τους (Yaziji & Doh, 2009).

Στην πράξη, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες, όπως (Yaziji & Doh, 2009):

- Δέσμευση της κοινότητας: Τακτική διαβούλευση με τα μέλη της κοινότητας για την κατανόηση των αναγκών και των ανησυχιών τους και ενσωμάτωση αυτής της ανατροφοδότησης στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
- Μετριασμός επιπτώσεων: Προσδιορισμός πιθανών αρνητικών επιπτώσεων στις κοινότητες (π.χ. ρύπανση) και λήψη μέτρων για την αποφυγή, την ελαχιστοποίηση ή την αντιστάθμιση αυτών των επιπτώσεων.
- Τοπική ανάπτυξη: Συμβολή στην τοπική ανάπτυξη μέσω δραστηριοτήτων, όπως η ανάπτυξη υποδομών, η υποστήριξη τοπικών επιχειρήσεων και οι πρωτοβουλίες κοινωνικής υπηρεσίας ή εθελοντισμού.

Υιοθετώντας αυτές τις πρακτικές, οι εταιρείες μπορούν να βελτιώσουν τις κοινωνικές τους επιδόσεις και να καλλιεργήσουν πιο θετικές σχέσεις με τις τοπικές τους κοινωνίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ & ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ESG

5.1. Κοινωνικοί & Περιβαλλοντικοί Παράγοντες

Η αλληλεπίδραση μεταξύ κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στο πλαίσιο ESG είναι μια σημαντική πτυχή της κατανόησης του πλήρους αντίκτυπου των λειτουργιών μιας εταιρείας. Στην πραγματικότητα, αυτοί οι τομείς του ESG είναι βαθιά αλληλένδετοι. Οι ενέργειες σε έναν τομέα μπορεί συχνά να έχουν συνέπειες σε έναν άλλο, δημιουργώντας ένα σύνθετο δίκτυο επιπτώσεων (Schaltegger & Wagner, 2017).

Στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης μεταξύ κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων, αυτό μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Για παράδειγμα, οι περιβαλλοντικές πρακτικές μιας εταιρείας μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τις τοπικές κοινωνίες. Η βιομηχανική ρύπανση μπορεί να βλάψει τα τοπικά οικοσυστήματα, επηρεάζοντας την υγεία, τα μέσα διαβίωσης και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Αντίθετα, οι θετικές περιβαλλοντικές δράσεις, όπως η επένδυση σε καθαρές τεχνολογίες ή η προστασία της τοπικής βιοποικιλότητας, μπορούν να συμβάλουν στην ευημερία και την ανάπτυξη της κοινότητας (Schaltegger & Wagner, 2017).

Αναγνωρίζοντας τη διασυνδεδεμένη φύση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών θεμάτων, το πλαίσιο ESG ενθαρρύνει τις εταιρείες να εξετάζουν αυτές τις αλληλεπιδράσεις στις στρατηγικές βιωσιμότητας τους. Οι εταιρείες καλούνται να αξιολογήσουν όχι μόνο τις άμεσες επιπτώσεις των πράξεων τους, αλλά και τις έμμεσες επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ διαφορετικών παραγόντων ESG (Bassen & Kovacs, 2008). Στην πράξη αυτό μπορεί να περιλαμβάνει (Schaltegger & Wagner, 2017):

- Ολοκληρωμένες εκτιμήσεις επιπτώσεων: Διεξαγωγή αξιολογήσεων που λαμβάνουν υπόψη τόσο τις κοινωνικές όσο και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις μαζί, για την απόκτηση μιας πιο ολοκληρωμένης κατανόησης του συνολικού αντίκτυπου μιας εταιρείας.
- Ολιστική ανάπτυξη στρατηγικής: Ανάπτυξη στρατηγικών βιωσιμότητας που εξετάζουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα μαζί, αντί μεμονωμένα.

- Εμπλοκή ενδιαφερομένων μερών: Αλληλεπίδραση με τους ενδιαφερόμενους για την κατανόηση των ανησυχιών τους σχετικά με κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και ενσωμάτωση των σχολίων τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Υιοθετώντας αυτές τις πρακτικές, οι εταιρείες μπορούν να διαχειριστούν την αλληλεπίδραση μεταξύ κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων πιο αποτελεσματικά, οδηγώντας σε βελτιωμένη απόδοση ESG.

5.2. Κοινωνικοί Παράγοντες & Παράγοντες Διακυβέρνησης

Η σύνδεση μεταξύ κοινωνικών παραγόντων και παραγόντων διακυβέρνησης εντός του πλαισίου ESG είναι ζωτικής σημασίας για την ηθική και αποτελεσματική λειτουργία μιας εταιρείας. Οι κοινωνικοί παράγοντες και οι παράγοντες διακυβέρνησης στο πλαίσιο του ESG συνδέονται στενά.

Η διακυβέρνηση αναφέρεται στο σύνολο των κανόνων, πρακτικών και διαδικασιών μέσω των οποίων κατευθύνεται και ελέγχεται μια εταιρεία. Αυτό περιλαμβάνει τομείς, όπως η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, η αποζημίωση των στελεχών, οι πολιτικές κατά της διαφθοράς και τα δικαιώματα των μετόχων. Οι πρακτικές διακυβέρνησης επηρεάζουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο μια εταιρεία αντιμετωπίζει τις κοινωνικές της ευθύνες, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων, όπως τα εργασιακά δικαιώματα, η διαφορετικότητα και η ένταξη και οι σχέσεις με την κοινότητα (Jamali et al., 2008).

Για παράδειγμα, ένα Διοικητικό Συμβούλιο που εκτιμά τη διαφορετικότητα μπορεί να είναι πιο πιθανό να εφαρμόσει ισχυρές πολιτικές σε τομείς, όπως οι ίσες ευκαιρίες απασχόλησης. Ομοίως, εταιρείες με διαφανή διακυβέρνηση μπορεί να ανταποκρίνονται περισσότερο στις κοινωνικές ανησυχίες των ενδιαφερομένων, δεδομένης της δέσμευσής τους για υπευθυνότητα και συμμετοχή των ενδιαφερομένων (Gompers et al., 2003).

Το πλαίσιο ESG ενθαρρύνει τις εταιρείες να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σε κοινωνικούς παράγοντες και παράγοντες διακυβέρνησης. Οι εταιρείες δεν πρέπει μόνο να δημιουργήσουν ισχυρές δομές διακυβέρνησης, αλλά και να διασφαλίζουν ότι αυτές οι δομές επιβλέπουν και καθοδηγούν αποτελεσματικά τις

κοινωνικές ευθύνες της εταιρείας (Eccles et al., 2014). Στην πράξη, αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- **Εποπτεία Διοικητικού Συμβουλίου:** Το Διοικητικό Συμβούλιο μιας εταιρείας μπορεί να διαδραματίσει ζωτικό ρόλο στην επίβλεψη της κοινωνικής απόδοσης της εταιρείας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον καθορισμό κοινωνικών στόχων, την παρακολούθηση της κοινωνικής απόδοσης και τη διασφάλιση της λογοδοσίας της διοίκησης για τα κοινωνικά αποτελέσματα.
- **Διαφάνεια και αναφορά:** Οι εταιρείες μπορούν να χρησιμοποιήσουν μηχανισμούς διακυβέρνησης για να ενισχύσουν τη διαφάνεια σχετικά με τις κοινωνικές τους επιδόσεις. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ολοκληρωμένη αναφορά για κοινωνικά ζητήματα και συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη για αυτά τα θέματα.
- **Ανάπτυξη πολιτικής:** Οι διαδικασίες διακυβέρνησης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη ισχυρών πολιτικών σε κοινωνικά ζητήματα, όπως τα εργασιακά δικαιώματα, η ποικιλομορφία και η ένταξη και οι σχέσεις με την κοινότητα (Ioannou & Serafeim, 2012).

Με την ενσωμάτωση κοινωνικών παραγόντων και παραγόντων διακυβέρνησης, οι εταιρείες μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα τη συνολική τους απόδοση ESG και να ενισχύσουν την εμπιστοσύνη με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους.

5.3. Συνεργατική Επίδραση των Παραγόντων ESG

Οι συνεργατικές επιδράσεις των παραγόντων ESG είναι μια σημαντική πτυχή της κατανόησης του ολιστικού αντίκτυπου των λειτουργιών μιας εταιρείας.

Η συνέργεια στο πλαίσιο του ESG αναφέρεται στο ενισχυτικό αποτέλεσμα που μπορεί να προκύψει όταν μια εταιρεία αποδίδει καλά σε περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές και σε ζητήματα διακυβέρνησης. Δεν πρόκειται απλώς για την ανεξάρτητη επίτευξη αυτών των τριών τομέων, αλλά για την αλληλεπίδρασή τους και τα αποτελέσματα της κοινής εφαρμογής τους. Οι εταιρείες που διαχειρίζονται αποτελεσματικά και τις τρεις διαστάσεις τείνουν να επιδεικνύουν καλύτερη συνολική απόδοση, ανθεκτικότητα και διαχείριση κινδύνου (Dhaliwal et al., 2011).

Αυτή η συνέργεια προκύπτει επειδή τα ζητήματα σε αυτές τις τρεις διαστάσεις είναι συχνά αλληλένδετα. Για παράδειγμα, οι δίκαιες εργασιακές πρακτικές (κοινωνικός παράγοντας) μπορεί να οδηγήσουν σε ένα εργατικό δυναμικό με

περισσότερα κίνητρα, οδηγώντας σε καλύτερη λειτουργική αποτελεσματικότητα (παράγοντας διακυβέρνησης) και μείωση της περιβαλλοντικής σπατάλης (περιβαλλοντικός παράγοντας) (Cheng et al., 2014).

Το πλαίσιο ESG ενθαρρύνει τις εταιρείες να εξετάζουν αυτές τις συνέργειες και να σχεδιάζουν ολοκληρωμένες στρατηγικές που βελτιστοποιούν την απόδοση και στις τρεις διαστάσεις. Στην πράξη αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ολοκληρωμένη αναφορά: Οι εταιρείες μπορούν να αναφέρουν τις επιδόσεις ESG στο σύνολό τους, αντανακλώντας τη διασυνδεδεμένη φύση αυτών των θεμάτων και παρέχοντας μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των επιδόσεων βιωσιμότητας.
- Διαλειτουργική συνεργασία: Οι εταιρείες μπορούν να προωθήσουν τη συνεργασία σε διάφορες λειτουργίες (π.χ. HR, Operations, Finance) για τη διαχείριση θεμάτων ESG με συντονισμένο τρόπο.
- Δέσμευση ενδιαφερομένων μερών: Οι εταιρείες μπορούν να συνεργαστούν με τους ενδιαφερόμενους για να κατανοήσουν τις ανησυχίες τους σε θέματα ESG και να αναπτύξουν ολοκληρωμένες απαντήσεις.

Αξιοποιώντας αυτές τις συνέργειες, οι εταιρείες μπορούν να βελτιώσουν τις επιδόσεις ESG τους και να συμβάλουν πιο αποτελεσματικά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΣΤΟ ESG

6.1. Τεχνολογικές Καινοτομίες σε Κοινωνικούς Παράγοντες

Ο ρόλος των τεχνολογικών καινοτομιών στους κοινωνικούς παράγοντες είναι μια ουσιαστική διάσταση για το μέλλον του ESG. Η τεχνολογική καινοτομία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση και ενίσχυση των κοινωνικών παραγόντων στο πλαίσιο ESG. Η καινοτομία μπορεί να λάβει πολλές μορφές, από τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για τη βελτίωση των συνθηκών στο χώρο εργασίας και την ικανοποίηση των εργαζομένων, έως τη μόχλευση της ανάλυσης δεδομένων για καλύτερη αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου (Serafeim, 2020).

Τεχνολογίες, όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη (AI) και η Μηχανική Μάθηση (ML) μπορούν να βελτιώσουν τις διαδικασίες του ανθρώπινου δυναμικού, να βελτιώσουν

την ασφάλεια στο χώρο εργασίας και να αυξήσουν την παραγωγικότητα. Αυτές οι τεχνολογίες μπορούν να οδηγήσουν σε δικαιότερες πρακτικές πρόσληψης, εξατομικευμένη εκπαίδευση και ανάπτυξη και βελτιωμένη εργασιακή ικανοποίηση, συμβάλλοντας σε καλύτερες κοινωνικές επιδόσεις (Brynjolfsson & McAfee, 2014).

Οι προηγμένες αναλύσεις δεδομένων μπορούν να επιτρέψουν στις εταιρείες να μετρήσουν και να κατανοήσουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο πιο αποτελεσματικά. Αναλύοντας μεγάλο όγκο δεδομένων, οι εταιρείες μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις σε τομείς, όπως η ικανοποίηση των εργαζομένων, η ποικιλομορφία και η ένταξη και οι κοινωνικές επιπτώσεις των λειτουργιών τους (Serafeim, 2020).

Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, οι δυνατότητές της να ενισχύσουν τους κοινωνικούς παράγοντες στο πλαίσιο του ESG πιθανότατα θα αυξηθούν. Ωστόσο, αυτό φέρνει επίσης νέες προκλήσεις. Οι εταιρείες πρέπει να περιηγηθούν σε ζητήματα, όπως το απόρρητο δεδομένων, η ψηφιακή ηθική και η πιθανή μετατόπιση θέσεων εργασίας από την τεχνητή νοημοσύνη και την αυτοματοποίηση. Για να αξιοποιήσουν τα οφέλη της τεχνολογικής καινοτομίας, οι εταιρείες θα πρέπει (Serafeim, 2020):

- Να αγκαλιάσουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό: Οι εταιρείες θα πρέπει να είναι προορατικές στην υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών και στη χρήση τους για τη βελτίωση της κοινωνικής τους απόδοσης.
- Να διαχειριστούν τους ψηφιακούς κινδύνους: Οι εταιρείες θα πρέπει να διαθέτουν ισχυρές πολιτικές και πρακτικές για τη διαχείριση ψηφιακού κινδύνου, όπως παραβιάσεις δεδομένων και ηθικά ζητήματα που σχετίζονται με την τεχνητή νοημοσύνη.
- Να αναπτύξουν ψηφιακές δεξιότητες: Οι εταιρείες θα πρέπει να επενδύσουν στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη για να εξοπλίσουν τους υπαλλήλους τους με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ψηφιακή εποχή, μετριάζοντας πιθανές αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις, όπως η απώλεια εργασίας λόγω αυτοματοποίησης.

Η διασταύρωση τεχνολογίας και κοινωνικών παραγόντων στο ESG αντιπροσωπεύει ένα συναρπαστικό σύνορο τόσο για την έρευνα όσο και για την πρακτική.

6.2. Αναδυόμενες Τάσεις σε Κοινωνικούς Παράγοντες

Το μέλλον του ESG εξελίσσεται συνεχώς και πολλές αναδυόμενες τάσεις θα διαμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες προσεγγίζουν τους κοινωνικούς παράγοντες σε αυτό το πλαίσιο. Ακολουθώντας, παρατάσσονται μερικές από αυτές τις τάσεις:

- **Αυξημένη εστίαση στη διαφορετικότητα, την ισότητα και την ένταξη**
Οι εταιρείες αναγνωρίζουν όλο και περισσότερο τη σημασία της αυξημένης εστίασης στη διαφορετικότητα, την ισότητα και την ένταξη στις λειτουργίες και τα στρατηγικά τους σχέδια. Περισσότερες επιχειρήσεις δεσμεύονται να ενισχύσουν τη διαφορετικότητα σε όλα τα οργανωτικά επίπεδα, από το Διοικητικό Συμβούλιο μέχρι το προσωπικό τους. Οι επενδυτές και τα ενδιαφερόμενα μέρη πιέζουν τις εταιρείες να αποκαλύψουν σχετικές μετρήσεις και να επιδείξουν πρόοδο σε αυτά τα ζητήματα (Kang et al., 2016).
- **Ευεξία και ψυχική υγεία των εργαζομένων**
Με την αυξημένη ευαισθητοποίηση σε θέματα ψυχικής υγείας, οι εταιρείες είναι πλέον πιο ενεργητικές στην παροχή πόρων και πρωτοβουλιών για την ψυχική υγεία και την ευημερία των εργαζομένων. Αυτό περιλαμβάνει την εφαρμογή ευέλικτων πολιτικών εργασίας, την παροχή πόρων ψυχικής υγείας και την προώθηση μιας υποστηρικτικής κουλτούρας στο χώρο εργασίας (Knapp et al., 2011).
- **Εργασιακά δικαιώματα**
Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν ζητήματα σχετικά με τη σταθερότητα της εργασίας, τους δίκαιους μισθούς και τα οφέλη για τους εργαζόμενους σε συναυλίες (Kuhn & Maleki, 2017).
- **Τεχνολογία και ψηφιακά δικαιώματα**
Καθώς η τεχνολογία ενσωματώνεται περισσότερο στην καθημερινή ζωή, τα ψηφιακά δικαιώματα αναδεικνύονται σε σημαντικό κοινωνικό ζήτημα. Αυτό περιλαμβάνει το απόρρητο δεδομένων, την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, την ψηφιακή προσβασιμότητα και την ψηφιακή συμπερίληψη (Serafeim, 2020).

Αυτές οι τάσεις υποδηλώνουν ότι οι κοινωνικοί παράγοντες στο ESG εξελίσσονται. Οι εταιρείες πρέπει να προσαρμόσουν τις κοινωνικές τους στρατηγικές σε αυτά τα αναδυόμενα ζητήματα. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη ισχυρών

πολιτικών και πρακτικών, την ενίσχυση της διαφάνειας και της υποβολής εκθέσεων και τη συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη σε αυτά τα θέματα.

Επιπλέον, οι εταιρείες μπορούν να δουν αυτές τις αναδυόμενες τάσεις όχι μόνο ως προκλήσεις, αλλά και ως ευκαιρίες. Για παράδειγμα, μια ισχυρή δέσμευση στην αυξημένη εστίαση στη διαφορετικότητα, την ισότητα και την ένταξη μπορεί να ενισχύσει τη φήμη μιας εταιρείας, να προσελκύσει διαφορετικά ταλέντα και να προωθήσει την καινοτομία. Ομοίως, η αντιμετώπιση των ψηφιακών δικαιωμάτων μπορεί να βοηθήσει τις εταιρείες να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη με τους πελάτες τους και να διαφοροποιηθούν στην ψηφιακή αγορά.

6.3. Πρόβλεψη για τον Ρόλο των Κοινωνικών Παραγόντων στο ESG

Η εστίαση στους κοινωνικούς παράγοντες εντός του ESG αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια. Εν μέσω κοινωνικών προκλήσεων, όπως η εισοδηματική ανισότητα, η φυλετική αδικία και οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, οι επιχειρήσεις πιθανότατα θα αντιμετωπίσουν αυξανόμενη πίεση από τους ενδιαφερόμενους φορείς (συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών, των εργαζομένων και των καταναλωτών) να αντιμετωπίσουν τα κοινωνικά ζητήματα προληπτικά και με διαφάνεια.

Οι εταιρείες αναμένεται όλο και περισσότερο να ενσωματώνουν κοινωνικούς παράγοντες στις επιχειρηματικές τους στρατηγικές, αντί να τους αντιμετωπίζουν ως περιφερειακά ή ξεχωριστά ζητήματα. Αυτό σημαίνει ανάπτυξη επιχειρηματικών μοντέλων και στρατηγικών που είναι κοινωνικά υπεύθυνα και συμβάλλουν θετικά στην κοινωνία, ενώ παράλληλα προσφέρουν αξία για τους μετόχους.

Ως απάντηση στο αυξανόμενο ενδιαφέρον της κοινωνίας και των επενδυτών, οι ρυθμιστικοί φορείς παγκοσμίως εντείνουν τις προσδοκίες τους για την υποβολή εκθέσεων ESG. Αυτή η τάση είναι πιθανό να συνεχιστεί, οδηγώντας σε αυξημένο έλεγχο των κοινωνικών παραγόντων και απαιτήσεων για πιο ισχυρή και τυποποιημένη αναφορά.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η τεχνολογία πιθανότατα θα διαδραματίσει κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση κοινωνικών παραγόντων στο ESG. Από τη βελτίωση των συνθηκών στο χώρο εργασίας και την ικανοποίηση των εργαζομένων, έως τη μόχλευση της ανάλυσης δεδομένων για καλύτερη αξιολόγηση του κοινωνικού

αντίκτυπου, η τεχνολογία θα επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες προσεγγίζουν και διαχειρίζονται τις κοινωνικές τους επιδόσεις.

Κοιτάζοντας το μέλλον, οι εταιρείες θα πρέπει να είναι προορατικές για την αντιμετώπιση αυτών των τάσεων. Θα πρέπει να είναι προετοιμασμένες να αγκαλιάσουν τη διαφάνεια, να δώσουν προτεραιότητα στη δέσμευση των ενδιαφερομένων και να εξετάσουν τις κοινωνικές επιπτώσεις στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Επιπλέον, οι εταιρείες θα πρέπει να επενδύσουν σε δυνατότητες (όπως η ανάλυση δεδομένων και οι ψηφιακές δεξιότητες) που θα τους επιτρέπουν να κατανοούν, να μετρούν και να βελτιώνουν αποτελεσματικά την κοινωνική τους απόδοση.

Το μέλλον των κοινωνικών παραγόντων στο ESG είναι πιθανό να χαρακτηρίζεται από αυξημένη σημασία, έλεγχο και πολυπλοκότητα. Οι εταιρείες που είναι σε θέση να προηγηθούν αποτελεσματικά σε αυτό το τοπίο θα είναι σε καλύτερη θέση για να δημιουργήσουν αξία για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τους και να συμβάλουν σε μια πιο βιώσιμη και δίκαιη κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο εμπειρικό μέρος της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήθηκε η συγκέντρωση και ανάλυση των ESG Reports 18 ναυτιλιακών επιχειρήσεων παγκόσμιου βεληνεκούς προκειμένου να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση του κοινωνικού παράγοντα (S). Αυτή η επιλογή δεδομένων διασφαλίζει μια πλούσια και εκτενή κατανόηση του κοινωνικού παράγοντα του ESG σε διεθνές επίπεδο.

Όλες αυτές οι εταιρείες χαρακτηρίζονται και συνδέονται από την ποικιλομορφία και την παγκόσμια παρουσία τους στο ναυτιλιακό κλάδο, αντικατοπτρίζοντας την πολυπλοκότητα των προκλήσεων αλλά και των ευκαιριών που αντιμετωπίζει ο χώρος της ναυτιλίας σε διαφορετικές χώρες του πλανήτη.

Επίσης, ένα ακόμα κοινό αυτών των εταιρειών μεταξύ τους είναι η συμμετοχή τους στο χρηματιστήριο, γεγονός που ενισχύει την αξιοπιστία των δεδομένων και την αντικειμενικότητα των αναλύσεων που θα ακολουθήσουν. Αν και η αποκάλυψη πληροφοριών των εταιρειών που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο αποτελεί δημόσια απαίτηση, επιλέχθηκαν εταιρείες με τα πιο πρόσφατα αναρτημένα ESG Reports, έτσι ώστε, να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή διαφάνεια και επικαιρότητα των πληροφοριών ως προς τις κοινωνικές τους πρακτικές.

Ως εκ τούτου, σκοπός της έρευνας αποτελεί η αξιολόγηση των παγκόσμιων ναυτιλιακών επιχειρήσεων όσον αφορά τον κοινωνικό παράγοντα του ESG. Με αυτήν την εκτενή και πολυδιάστατη προσέγγιση, στοχεύει στην κατανόηση της συνολικής επίδρασης των παγκόσμιων ναυτιλιακών εταιρειών στον κοινωνικό παράγοντα του ESG, καθώς και στην ανάδειξη των τάσεων, των βέλτιστων πρακτικών αλλά και των εμποδίων και μελλοντικών προκλήσεων σε αυτόν τον πολύ σημαντικό στρατηγικά τομέα.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση των πιο πρόσφατων ESG Reports, 18 επιχειρήσεων, τα στοιχεία των οποίων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Αριθμός	Εταιρεία	Τελευταίο έτος έκδοσης	Link ESG Report
1.	A.P. Møller-Mærsk A/S	2022	https://www.maersk.com/~/_media_sc9/maersk/corporate/sustainability/files/resources/2022/maersk-sustainability-yearly-report_2022.pdf
2.	COSCO Shipping	2022	https://www.coscointl.com/media/2159/e00517_esg-2022_61315_0417_1338.pdf
3.	Danaos	2022	https://esg.danaos.com/?jet_download=20690
4.	DHT Holdings	2022	https://www.dhtankers.com/wp-content/uploads/2023/08/DHT-Holdings-Inc.-2022-Sustainability-Report-August-2023.pdf
5.	Eagle Bulk Shipping Inc.	2022	https://www.eagleships.com/wp-content/uploads/2022/05/Eagle-Bulk-2022-ESG-Sustainability-Report.pdf
6.	Frontline Ltd.	2022	https://www.frontlineplc.cy/wp-content/uploads/2023/05/Frontline-ESG-Report-2022.pdf
7.	Global Ship Lease	2022	https://www.globalshiplease.com/static-files/976f1f53-dcb3-47b8-a8ef-fbcec374b22a
8.	HMM	2022	https://www.hmm21.com/data_files/company/files/download/HMM_sustainability_report_2022(ENG).pdf
9.	K Line	2022	https://www.kline.co.jp/en/sustainability/esg_data/main/014/teaserItems2/0/link/ESG_DATA_BOOK_2022_(EN)_for_Browsing.pdf
10.	Korean Marine Transport Corporation	2022	https://www.krs.co.kr/Common/Com_Popup/Com_BroDown.aspx?DATA1=7rF67H0cjeYuxn6YdejCyXtym2zNCmdNmRCWqybAQoKkk4rwBZxEccIRQJcoK/4g&DATA2=7HjTReSY0yGgpJofV4P2dQ==&DATA3=cBWXSuInbIjf!_!_!kv!_!_!OZGt8NclNK9QrzDu5DTGQPZDKY!_!_!t31oEoG!_!_!gG62mfeDyMT/f
11.	LATSCO Shipping Limited	2021	https://www.latsco.com/site/latsco/dist/assets/LATSCO-ESG-2021-WEB.pdf
12.	Mitsui O.S.K. Lines (MOL)	2022	https://www.mol.co.jp/en/sustainability/esg/

13.	PIONEER Marine	2021	https://www.pioneermarine.com/wp-content/uploads/2023/03/PIONEER_ESG21_06_SP.pdf
14.	Shandong International Transportation Corporation	2021	https://www.sitc.com/en/upfile/202204/2022042634712461.pdf
15.	Wan Hai Lines	2022	https://esg.wanhai.com/wanhai/index
16.	X-Press Feeders	2022	https://www.x-pressfeeders.com/csr-social
17.	Zhongguo Logistics Corporation	2021	https://pdf.dfcfw.com/pdf/H2_AN202203281555552694_1.pdf
18.	ZIM	2022	https://www.zim.com/media/21639/zim-esg-report-2022.pdf

Βάσει των ESG Reports, πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση των ανωτέρω επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψη 40 κριτήρια του κοινωνικού παράγοντα όπως παρουσιάζονται στα Disclosures των συγκεκριμένων αναφορών. Τα κριτήρια παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, μεταφρασμένα στα ελληνικά.

Κριτήρια	Περιγραφή κριτηρίων
GRI 401: Απασχόληση	
401-1	Προσλήψεις νέων εργαζομένων και εναλλαγή εργαζομένων

Κριτήρια	Περιγραφή κριτηρίων
401-2	Παροχές σε εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης που δεν παρέχονται σε έκτακτους ή μερικής απασχόλησης
401-3	Γονική άδεια
GRI 402: Εργασιακές Σχέσεις Διοίκησης	
402-1	Ελάχιστες περίοδοι ειδοποίησης σχετικά με τις λειτουργικές αλλαγές
GRI 403: Υγιεινή και Ασφάλεια στην Εργασία	
403-1	Σύστημα διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία
403-2	Προσδιορισμός κινδύνου, εκτίμηση κινδύνου και διερεύνηση συμβάντων
403-3	Υπηρεσίες υγείας στην εργασία
403-4	Συμμετοχή των εργαζομένων, διαβούλευση και επικοινωνία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία
403-5	Εκπαίδευση εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία
403-6	Προαγωγή της υγείας των εργαζομένων
403-7	Πρόληψη και μετριασμός των επιπτώσεων στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία που συνδέονται άμεσα με τις επιχειρηματικές σχέσεις
403-8	Εργαζόμενοι που καλύπτονται από σύστημα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας στην εργασία
403-9	Τραυματισμοί που σχετίζονται με την εργασία
403-10	Ασθένειες που σχετίζεται με την εργασία
GRI 404: Κατάρτιση και Εκπαίδευση	
404-1	Μέσος όρος ωρών εκπαίδευσης ανά έτος ανά εργαζόμενο

Κριτήρια	Περιγραφή κριτηρίων
404-2	Προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων και προγράμματα βοήθειας μετάβασης
404-3	Ποσοστό εργαζομένων που λαμβάνουν τακτικές αξιολογήσεις απόδοσης και εξέλιξης σταδιοδρομίας
GRI 405: Διαφορετικότητα και Ίσες Ευκαιρίες	
405-1	Ποικιλομορφία φορέων διακυβέρνησης και εργαζομένων
405-2	Αναλογία βασικού μισθού και αποδοχών γυναικών προς ανδρών
GRI 406: Μη διάκριση	
406-1	Περιστατικά διακρίσεων και διορθωτικές ενέργειες
GRI 407: Ελευθερία του Συνεταιρίζεσθε και Συλλογικές Διαπραγματεύσεις	
407-1	Δραστηριότητες στις οποίες μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο το δικαίωμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθε και των συλλογικών διαπραγματεύσεων
GRI 408: Παιδική εργασία	
408-1	Λειτουργίες που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο για περιστατικά παιδικής εργασίας
GRI 409: Καταναγκαστική ή Υποχρεωτική Εργασία	
409-1	Λειτουργίες που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο για περιστατικά καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας
GRI 410: Πρακτικές Ασφάλειας	
410-1	Προσωπικό ασφαλείας εκπαιδευμένο σε πολιτικές ή διαδικασίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων
GRI 411: Δικαιώματα των Αυτόχθονων Λαών	
411-1	Περιστατικά παραβιάσεων που αφορούν δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών

Κριτήρια	Περιγραφή κριτηρίων
GRI 412: Αξιολόγηση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	
412-1	Λειτουργίες που έχουν υποβληθεί σε αναθεωρήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή εκτιμήσεις επιπτώσεων
412-2	Εκπαίδευση των εργαζομένων σε πολιτικές ή διαδικασίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα
412-3	Σημαντικές επενδυτικές συμφωνίες και συμβόλαια που περιλαμβάνουν ρήτρες ανθρωπίνων δικαιωμάτων
GRI 413: Τοπικές κοινότητες	
413-1	Λειτουργίες με δέσμευση της τοπικής κοινότητας, εκτιμήσεις επιπτώσεων και αναπτυξιακά προγράμματα
413-2	Λειτουργίες με σημαντικές πραγματικές και πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στις τοπικές κοινωνίες
GRI 414: Κοινωνική Αξιολόγηση Προμηθευτών	
414-1	Νέοι προμηθευτές που ελέγχθηκαν χρησιμοποιώντας κοινωνικά κριτήρια
414-2	Αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα και ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν
GRI 415: Δημόσια πολιτική	
415-1	Πολιτικές συνεισφορές
GRI 416: Υγεία και Ασφάλεια Πελατών	
416-1	Εκτίμηση των επιπτώσεων στην υγεία και την ασφάλεια των προϊόντων και υπηρεσιών
416-2	Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις επιπτώσεις στην υγεία και την ασφάλεια προϊόντων και υπηρεσιών
GRI 417: Μάρκετινγκ και σήμανση	
417-1	Απαιτήσεις για πληροφορίες και σήμανση προϊόντων και υπηρεσιών
417-2	Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις πληροφορίες και την επισήμανση προϊόντων και υπηρεσιών

Κριτήρια	Περιγραφή κριτηρίων
417-3	Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις επικοινωνίες μάρκετινγκ
GRI 418: Απόρρητο Πελάτη	
418-1	Τεκμηριωμένες καταγγελίες σχετικά με παραβιάσεις του απορρήτου των πελατών και απώλειες δεδομένων πελατών
GRI 419: Κοινωνικοοικονομική Συμμόρφωση	
419-1	Μη συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω κριτήρια, πραγματοποιήθηκε εντοπισμός τους σε κάθε ESG Report των υπό μελέτη ναυτιλιακών εταιρειών. Συγκεκριμένα, η τιμή 1 υποδηλώνει την ύπαρξη/ εφαρμογή του κριτηρίου από την ναυτιλιακή εταιρείας στο ESG Report που εκδίδει ενώ η μη ύπαρξη τιμής υποδηλώνει την απουσία εφαρμογής του.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα δεδομένα της έρευνας, τα οποία επεξεργάστηκαν βάσει του λογισμικού Microsoft Excel 21.

	LATSCO Shipping Limited	DHT Holdings	PIONEER Marine	A.P. Møller- Mærsk A/S	COSCO Shipping	HMM	ZIM	Wan Hai Lines
401-1	1		1		1		1	
401-2			1		1		1	
401-3			1		1		1	
402-1					1			1
403-1	1	1	1	1	1	1	1	
403-2	1	1	1	1	1	1	1	
403-3	1	1	1	1	1	1	1	1
403-4	1	1	1	1	1	1	1	
403-5	1	1	1	1	1	1	1	
403-6	1	1	1	1	1	1	1	1
403-7	1	1	1	1	1	1	1	
403-8	1	1	1	1	1	1	1	1
403-9	1	1	1	1	1	1	1	
403-10		1	1	1	1	1	1	
404-1					1			1
404-2							1	
404-3					1		1	
405-1			1	1		1	1	1
405-2					1	1	1	
406-1	1	1	1	1		1	1	

	LATSCO Shipping Limited	DHT Holdings	PIONEER Marine	A.P. Møller- Mærsk A/S	COSCO Shipping	HMM	ZIM	Wan Hai Lines
407-1				1	1	1	1	1
408-1						1	1	1
409-1		1		1	1	1	1	
410-1							1	
411-1							1	
412-1								
412-2								
412-3								
413-1							1	
413-2							1	
414-1							1	
414-2						1	1	
415-1							1	
416-1								
416-2								
417-1								
417-2								
417-3								
418-1							1	
419-1								

	Shandong International Transportation Corporation	Korean Marine Transport Corporation	Zhonggu Logistics Corporation	X-Press Feeders	Danaos	Eagle Bulk Shipping Inc.
401-1			1			1
401-2	1	1	1			
401-3	1			1		1
402-1		1				

	Shandong International Transportation Corporation	Korean Marine Transport Corporation	Zhonggu Logistics Corporation	X-Press Feeders	Danaos	Eagle Bulk Shipping Inc.
403-1			1		1	
403-2	1	1	1	1	1	1
403-3			1		1	
403-4			1		1	1
403-5		1	1		1	1
403-6			1	1	1	
403-7			1		1	1
403-8		1	1	1	1	
403-9		1	1		1	1
403-10		1	1		1	
404-1	1		1	1	1	1
404-2	1	1	1		1	
404-3	1		1		1	
405-1	1	1	1	1	1	1
405-2					1	
406-1	1	1	1		1	1
407-1				1		
408-1		1	1		1	
409-1		1	1	1		
410-1					1	
411-1						
412-1						
412-2						
412-3						
413-1			1			
413-2						
414-1	1		1			
414-2						

	Shandong International Transportation Corporation	Korean Marine Transport Corporation	Zhonggu Logistics Corporation	X-Press Feeders	Danaos	Eagle Bulk Shipping Inc.
415-1			1			
416-1						
416-2	1					
417-1	1					
417-2	1					
417-3	1					
418-1	1		1			
419-1	1		1			

	Frontline Ltd.	Global Ship Lease	K Line	Mitsui O.S.K. Lines (MOL)
401-1		1	1	1
401-2			1	1
401-3		1	1	1
402-1				
403-1	1		1	1
403-2			1	1
403-3		1	1	
403-4		1	1	1
403-5		1	1	1
403-6	1	1	1	1
403-7		1	1	1
403-8		1	1	1
403-9	1	1	1	1
403-10		1	1	1
404-1		1	1	1
404-2			1	1

404-3				
405-1	1	1	1	1
405-2				1
406-1				
407-1		1		
408-1		1		1
409-1		1		1
410-1				
411-1				
412-1			1	1
412-2			1	1
412-3				
413-1				1
413-2				
414-1	1			1
414-2				
415-1			1	1
416-1				1
416-2			1	
417-1				
417-2				
417-3				
418-1				
419-1				

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ποικίλα και αρκετά σημαντικά. Ένα σημαντικό αποτέλεσμα, το οποίο παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω γράφημα, είναι η αξιολόγηση των 18 ναυτιλιακών εταιρειών βάσει της εφαρμογής των κριτηρίων του κοινωνικού παράγοντα από τα ESG Reports των εταιρειών.

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε, η εταιρεία ZIM αποτελεί την ναυτιλιακή εταιρεία με το μεγαλύτερο σκορ (29). Αυτό σημαίνει πως η συγκεκριμένη εταιρεία εφαρμόζει τα περισσότερα από τα κριτήρια (40 στο σύνολο).

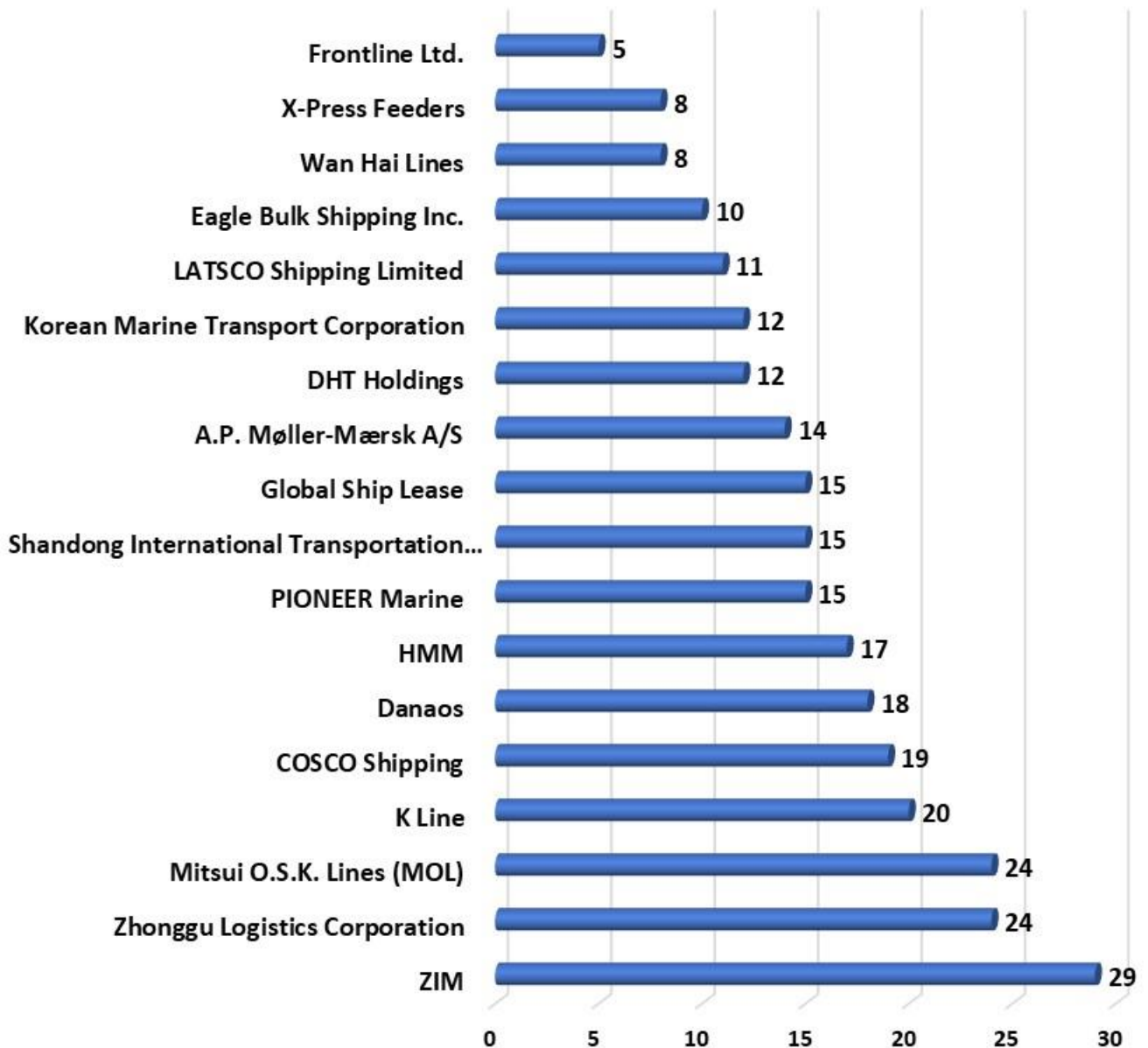
Ακολουθούν οι εταιρείες Zhonggu Logistics Corporation, Mitsui O.S.K. Lines (MOL), K Line και COSCO Shipping με 24, 24, 20 και 19 εφαρμοσμένα κριτήρια αντίστοιχα.

Στις τελευταίες θέσεις εντοπίζονται οι εταιρείες LATSCO Shipping Limited, Eagle Bulk Shipping Inc., Wan Hai Lines, X-Press Feeders και Frontline Ltd. Με 11, 10, 8, 8 και 5 χρησιμοποιούμενα κριτήρια αντίστοιχα.

Εταιρείες	Αριθμός κριτηρίων που καλύπτουν
ZIM	29
Zhonggu Logistics Corporation	24
<i>Mitsui O.S.K. Lines (MOL)</i>	24
<i>K Line</i>	20
<i>COSCO Shipping</i>	19
<i>Danaos</i>	18
HMM	17
PIONEER Marine	15
Shandong International Transportation Corporation	15
Global Ship Lease	15
A.P. Møller-Mærsk A/S	14
DHT Holdings	12
Korean Marine Transport Corporation	12
LATSCO Shipping Limited	11

Eagle Bulk Shipping Inc.	10
Wan Hai Lines	8
X-Press Feeders	8
Frontline Ltd.	5

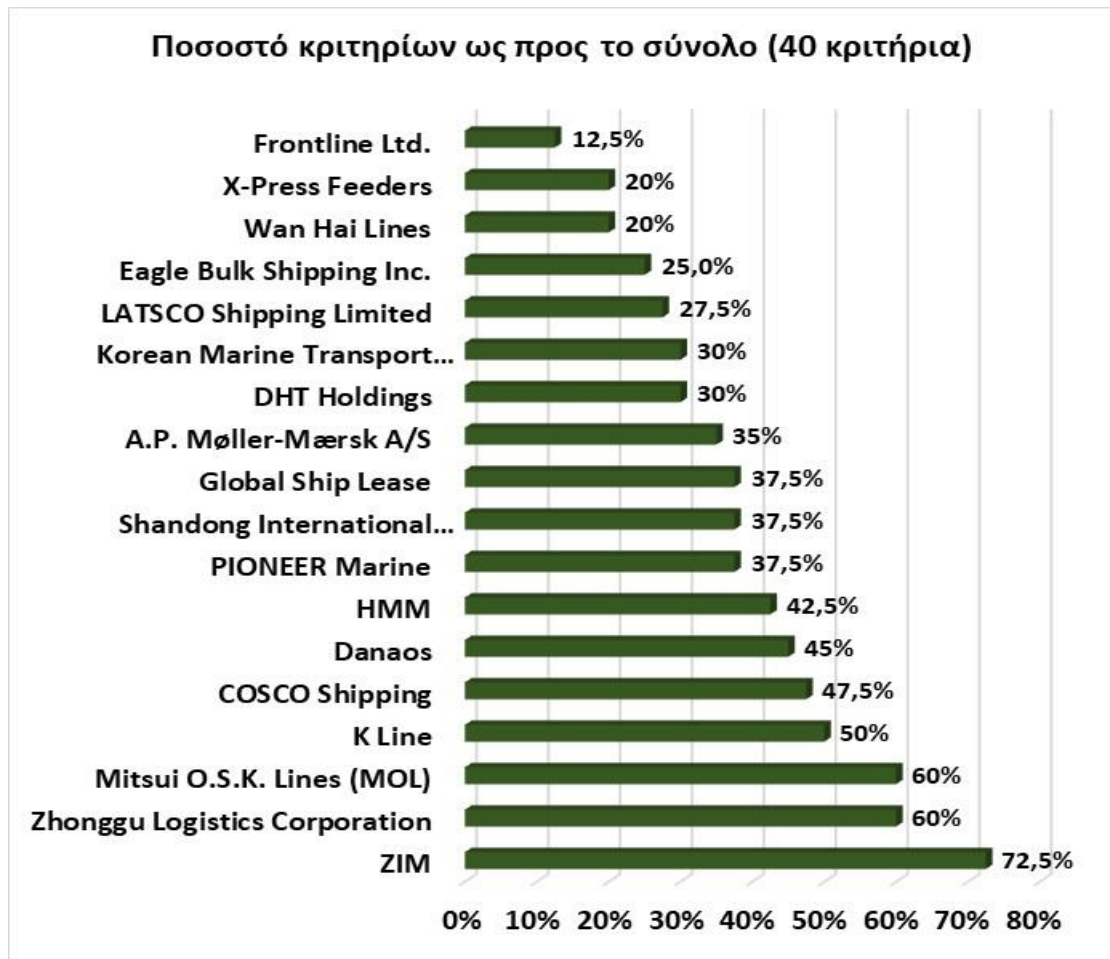
Αριθμός κριτηρίων που καλύπτουν

Στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται τα ανωτέρω αποτελέσματα ως ποσοστό του συνόλου των κριτηρίων που χρησιμοποιήθηκαν. Για παράδειγμα, η εταιρεία ZIM εφαρμόζει το 72.5% των συνολικών κριτηρίων (40 στο σύνολο) στον κοινωνικό παράγοντα τους ESG Report.

Εταιρείες	Ποσοστό κριτηρίων ως προς το σύνολο (40 κριτήρια)
ZIM	72,5%
Zhonggu Logistics Corporation	60%
Mitsui O.S.K. Lines (MOL)	60%
K Line	50%
COSCO Shipping	47,5%
Danaos	45%
HMM	42,5%
PIONEER Marine	37,5%
Shandong International Transportation Corporation	37,5%
Global Ship Lease	37,5%
A.P. Møller-Mærsk A/S	35%
DHT Holdings	30%
Korean Marine Transport Corporation	30%
LATSCO Shipping Limited	27,5%
Eagle Bulk Shipping Inc.	25,0%
Wan Hai Lines	20%
X-Press Feeders	20%
Frontline Ltd.	12,5%

Ένα ακόμη σημαντικό αποτέλεσμα αποτελεί η σύγκριση της κατάταξης/αξιολόγησης της παρούσας έρευνας με αντίστοιχη βαθμολογία που προέρχεται από την ιστοσελίδα [Sustainalytics.com](https://www.sustainalytics.com). Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί πως η βαθμολογία στην ιστοσελίδα [Sustainalytics.com](https://www.sustainalytics.com) αφορά το σύνολο του ESG Report των εταιρειών. Επιπρόσθετα, ορισμένες εταιρείες δεν είχαν διαθέσιμες βαθμολογίες και χαρακτηρίστηκαν ως M/ Δ (Μη Διαθέσιμες).

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του παρακάτω πίνακα μπορούμε να εντοπίσουμε ορισμένες ομοιότητες, μία εκ των οποίων αφορά την εταιρεία Mitsui O.S.K. Lines (MOL) η οποία και στις δύο περιπτώσεις εντοπίζεται στη 2^η θέση. Επιπρόσθετα, υπάρχουν μερικές εταιρείες όπως η Danaos, η Shandong International Transportation Corporation, η DHT Holdings και η Frontline Ltd., που εμφανίζουν μικρές αποκλίσεις ως προς την κατάταξη.

Εταιρείες	Κατάταξη κριτηρίων παρούσας έρευνας	Κατάταξη βάσει Sustainalytics.com	Κατάταξη βάσει
ZIM	1	8	
Zhonggu Logistics Corporation	2	5	
Mitsui O.S.K. Lines (MOL)	2	2	
K Line	3	M/Δ	
COSCO Shipping	4	7	
Danaos	5	6	
HMM	6	1	
PIONEER Marine	7	M/Δ	
Shandong International Transportation Corporation	7	9	
Global Ship Lease	7	M/Δ	
A.P. Møller-Mærsk A/S	8	3	
DHT Holdings	9	12	
Korean Marine Transport Corporation	9	M/Δ	
LATSCO Shipping Limited	10	M/Δ	
Eagle Bulk Shipping Inc.	11	M/Δ	
Wan Hai Lines	12	4	
X-Press Feeders	12	M/Δ	
Frontline Ltd.	13	10	

Πηγή: <https://www.sustainalytics.com/esg-ratings>

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι συγκρίσεις της κατάταξης της παρούσας εργασίας με αντίστοιχη βαθμολογία από την ιστοσελίδα S&P Global.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση οι αποκλίσεις είναι αρκετά σημαντικές με αξιοσημείωτη την εταιρεία Wan Hai Lines η οποία στην παρούσα έρευνα κατατάσσεται στην 12^η θέση ενώ σύμφωνα με την κατάταξη της S&P Global κατατάσσεται στην 1^η θέση. Μικρές αποκλίσεις εμφανίζουν οι εταιρείες Mitsui O.S.K. Lines (MOL), COSCO Shipping, HMM και Shandong International Transportation Corporation.

	Κατάταξη βάσει κριτηρίων	Κατάταξη βάσει S&P Global
ZIM	1	8
Zhonggu Logistics Corporation	2	9
Mitsui O.S.K. Lines (MOL)	2	3
K Line	3	M/Δ
COSCO Shipping	4	5
Danaos	5	M/Δ
HMM	6	6
PIONEER Marine	7	4
Shandong International Transportation Corporation	7	7
Global Ship Lease	7	M/Δ
A.P. Møller-Mærsk A/S	8	2
DHT Holdings	9	M/Δ
Korean Marine Transport Corporation	9	M/Δ
LATSCO Shipping Limited	10	M/Δ
Eagle Bulk Shipping Inc.	11	M/Δ
Wan Hai Lines	12	1
X-Press Feeders	12	M/Δ
Frontline Ltd.	13	M/Δ

Πηγή: <https://www.spglobal.com/esg/solutions/data-intelligence-esg-scores>

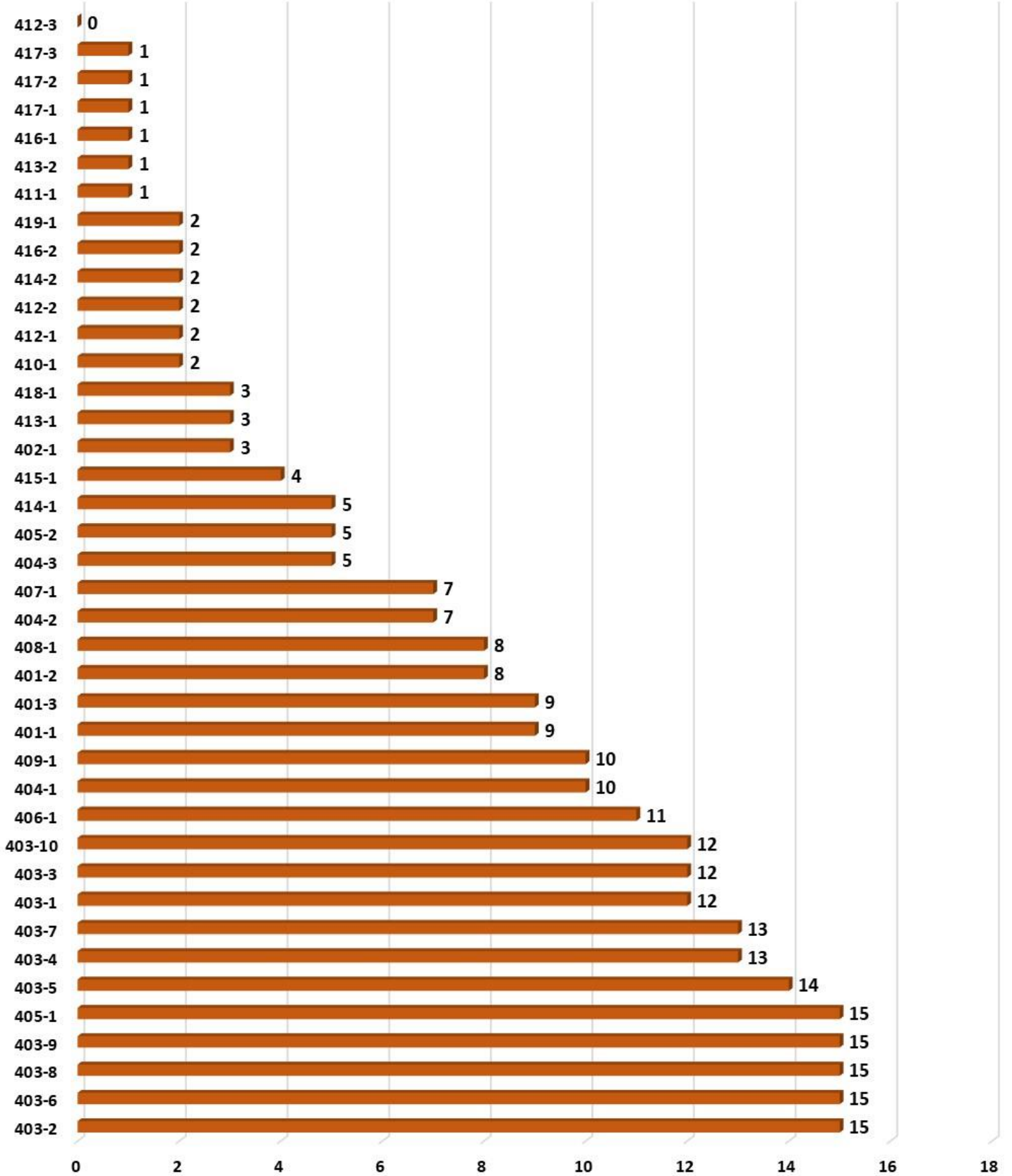
Στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται περισσότερο στα ESG Reports των υπό μελέτη εταιρειών. Λαμβάνοντας υπόψη το γράφημα που περιέχει τα κριτήρια ταξινομημένα ως προς τη σχετική συχνότητά τους, μπορούμε να παρατηρήσουμε πως τα κριτήρια 403-2, 403-6, 403-8, 403-9 και 405-1 είναι εκείνα που χρησιμοποιούνται περισσότερο (15 περιπτώσεις από τις 18 σε ποσοστό 83% ενώ το κριτήριο 412-3 δεν χρησιμοποιείται από κάποια επιχείρηση).

Κριτήρια	Συχνότητα	Συχνότητα ως ποσοστό του συνόλου (18 επιχειρήσεις)
401-1: Προσλήψεις νέων εργαζομένων και εναλλαγή εργαζομένων	9	50%
401-2: Παροχές σε εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης που δεν παρέχονται σε έκτακτους ή μερικής απασχόλησης	8	44%
401-3: Γονική άδεια	9	50%
402-1: Ελάχιστες περιόδοι ειδοποίησης σχετικά με τις λειτουργικές αλλαγές	3	17%
403-1: Σύστημα διαχείρισης υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	12	67%
403-10: Ασθένειες που σχετίζεται με την εργασία	12	67%
403-2: Προσδιορισμός κινδύνου, εκτίμηση κινδύνου και διερεύνηση συμβάντων	15	83%
403-3: Υπηρεσίες υγείας στην εργασία	12	67%
403-4: Συμμετοχή των εργαζομένων, διαβούλευση και επικοινωνία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία	13	72%
403-5: Εκπαίδευση εργαζομένων σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία	14	78%
403-6: Προαγωγή της υγείας των εργαζομένων	15	83%
403-7: Πρόληψη και μετριασμός των επιπτώσεων στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία που συνδέονται άμεσα με τις επιχειρηματικές σχέσεις	13	72%
403-8: Εργαζόμενοι που καλύπτονται από σύστημα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας στην εργασία	15	83%
403-9: Τραυματισμοί που σχετίζονται με την εργασία	15	83%
404-1: Μέσος όρος ωρών εκπαίδευσης ανά έτος ανά εργαζόμενο	10	56%
404-2: Προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων και προγράμματα βοήθειας μετάβασης	7	39%
404-3: Ποσοστό εργαζομένων που λαμβάνουν τακτικές αξιολογήσεις απόδοσης και εξέλιξης σταδιοδρομίας	5	28%
405-1: Ποικιλομορφία φορέων διακυβέρνησης και εργαζομένων	15	83%
405-2: Αναλογία βασικού μισθού και αποδοχών γυναικών προς ανδρών	5	28%

406-1: Περιστατικά διακρίσεων και διορθωτικές ενέργειες	11	61%
407-1: Δραστηριότητες στις οποίες μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο το δικαίωμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθε και των συλλογικών διαπραγματεύσεων	7	39%
408-1: Λειτουργίες που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο για περιστατικά παιδικής εργασίας	8	44%
409-1: Λειτουργίες που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο για περιστατικά καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας	10	56%
410-1: Προσωπικό ασφαλείας εκπαιδευμένο σε πολιτικές ή διαδικασίες ανθρωπίνων δικαιωμάτων	2	11%
411-1: Περιστατικά παραβιάσεων που αφορούν δικαιώματα των αυτόχθονων πληθυσμών	1	6%
412-1: Λειτουργίες που έχουν υποβληθεί σε αναθεωρήσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή εκτιμήσεις επιπτώσεων	2	11%
412-2: Εκπαίδευση των εργαζομένων σε πολιτικές ή διαδικασίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα	2	11%
412-3: Σημαντικές επενδυτικές συμφωνίες και συμβόλαια που περιλαμβάνουν ρήτρες ανθρωπίνων δικαιωμάτων	0	0%
413-1: Λειτουργίες με δέσμευση της τοπικής κοινότητας, εκτιμήσεις επιπτώσεων και αναπτυξιακά προγράμματα	3	17%
413-2: Λειτουργίες με σημαντικές πραγματικές και πιθανές αρνητικές επιπτώσεις στις τοπικές κοινωνίες	1	6%
414-1: Νέοι προμηθευτές που ελέγχθηκαν χρησιμοποιώντας κοινωνικά κριτήρια	5	28%
414-2: Αρνητικές κοινωνικές επιπτώσεις στην εφοδιαστική αλυσίδα και ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν	2	11%
415-1: Πολιτικές συνεισφορές	4	22%
416-1: Εκτίμηση των επιπτώσεων στην υγεία και την ασφάλεια των προϊόντων και υπηρεσιών	1	6%
416-2: Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις επιπτώσεις στην υγεία και την ασφάλεια προϊόντων και υπηρεσιών	2	11%
417-1: Απαιτήσεις για πληροφορίες και σήμανση προϊόντων και υπηρεσιών	1	6%

417-2: Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις πληροφορίες και την επισήμανση προϊόντων και υπηρεσιών	1	6%
417-3: Περιστατικά μη συμμόρφωσης σχετικά με τις επικοινωνίες μάρκετινγκ	1	6%
418-1: Τεκμηριωμένες καταγγελίες σχετικά με παραβιάσεις του απορρήτου των πελατών και απώλειες δεδομένων πελατών	3	17%
419-1: Μη συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς στον κοινωνικό και οικονομικό τομέα	2	11%

Συχνότητα κριτηρίων

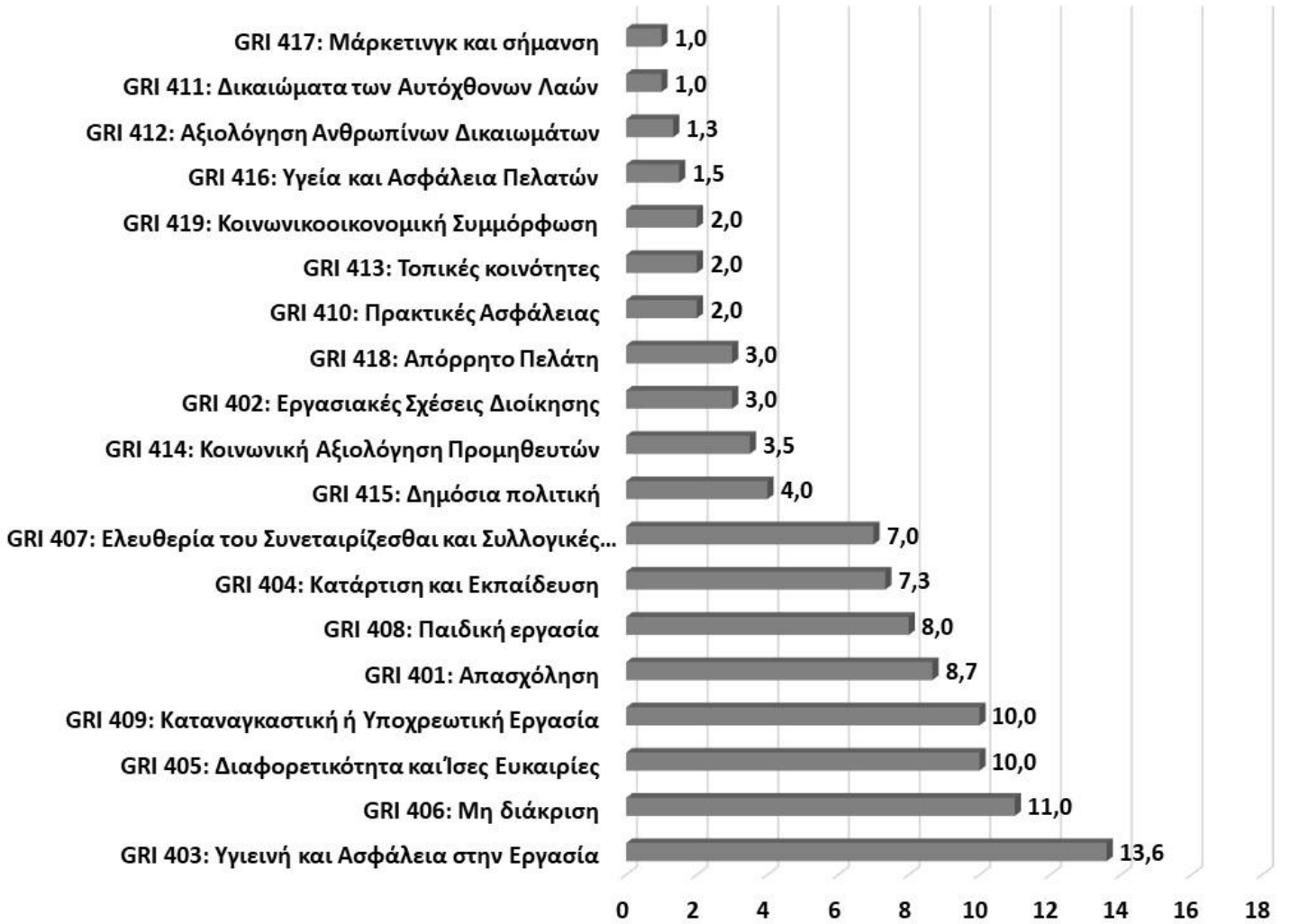

Τέλος, στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω γράφημα μπορούμε να παρατηρήσουμε το μέσο όρο συχνότητας των κατηγοριών των κριτηρίων. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη την αύξουσα ταξινόμηση που πραγματοποιείται στο γράφημα, η κατηγορία κριτηρίων 403 που αφορά την υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία είναι εκείνη με το μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας (13.6), δηλαδή χρησιμοποιείται από τις περισσότερες ναυτιλιακές επιχειρήσεις. Ακολουθούν οι κατηγορίες 406 (μέσο όρο 1), 405 (μέσο όρο 10) και 409 (μέσο όρο 10) ενώ οι κατηγορίες με το μικρότερο μέσο όρο συχνότητας είναι οι 417 (μέσο όρο 1), 411 (μέσο όρο 1) και 412 (μέσο όρο 1.33).

Κατηγορίες κριτηρίων	Μέσος όρος συχνότητας
GRI 401: Απασχόληση	8,67
GRI 402: Εργασιακές Σχέσεις Διοίκησης	3
GRI 403: Υγιεινή και Ασφάλεια στην Εργασία	13,6
GRI 404: Κατάρτιση και Εκπαίδευση	7,33
GRI 405: Διαφορετικότητα και Ίσες Ευκαιρίες	10
GRI 406: Μη διάκριση	11
GRI 407: Ελευθερία του Συνεταιρίζεσθε και Συλλογικές Διαπραγματεύσεις	7
GRI 408: Παιδική εργασία	8
GRI 409: Καταναγκαστική ή Υποχρεωτική Εργασία	10
GRI 410: Πρακτικές Ασφάλειας	2
GRI 411: Δικαιώματα των Αυτόχθονων Λαών	1
GRI 412: Αξιολόγηση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	1,33
GRI 413: Τοπικές κοινότητες	2
GRI 414: Κοινωνική Αξιολόγηση Προμηθευτών	3,5
GRI 415: Δημόσια πολιτική	4
GRI 416: Υγεία και Ασφάλεια Πελατών	1,5
GRI 417: Μάρκετινγκ και σήμανση	1
GRI 418: Απόρρητο Πελάτη	3
GRI 419: Κοινωνικοοικονομική Συμμόρφωση	2

Μέσος όρος συχνότητας κατηγοριών κριτηρίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

10.1. Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, οι παράγοντες ESG έχουν γίνει ολοένα και πιο σημαντικοί για τις επιχειρήσεις, τους επενδυτές και τους ενδιαφερόμενους φορείς παγκοσμίως. Η κοινωνική συνιστώσα του ESG, ειδικότερα, έχει κερδίσει σημαντική προσοχή, λόγω των εξελισσόμενων κοινωνικών κανόνων και των αυξημένων προσδοκιών των ενδιαφερομένων. Τα βασικά συμπεράσματα αυτής της εργασίας είναι τα κάτωθι:

- **Αυξανόμενη σημασία:** Οι αξιολογήσεις ESG, ιδιαίτερα οι κοινωνικές πτυχές, δεν είναι πλέον περιφερειακές για την επιχειρηματική στρατηγική, αλλά αναπόσπαστο μέρος της βιώσιμης επιχειρηματικής επιτυχίας και της διαχείρισης της φήμης.
- **Διασύνδεση:** Ο κοινωνικός παράγοντας ESG δεν υφίσταται μεμονωμένα, αλλά αλληλοεπιδρά δυναμικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές και τη διακυβέρνηση. Οι τρεις παράγοντες μαζί παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα των επιδόσεων βιωσιμότητας μιας εταιρείας.
- **Πολυπλοκότητα κοινωνικών παραγόντων:** Η κοινωνική πτυχή του ESG καλύπτει ένα ευρύ φάσμα συνιστωσών, από εργασιακές πρακτικές και ανθρώπινα δικαιώματα έως τον αντίκτυπο της κοινότητας και την ευθύνη του προϊόντος. Η κατανόηση και η διαχείριση αυτών των διαφορετικών στοιχείων μπορεί να είναι πρόκληση για τις επιχειρήσεις.
- **Προκλήσεις στην ανάλυση:** Η ανάλυση των κοινωνικών παραγόντων αντιμετωπίζει ζητήματα σχετικά με τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των δεδομένων, την αξιολόγηση του αντίκτυπου και τις μελλοντικές προκλήσεις και ευκαιρίες. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί δέσμευση, επενδύσεις και καινοτόμο σκέψη από τις επιχειρήσεις.
- **Ρόλος της Θεωρίας Ενδιαφερομένων Μερών:** Οι κοινωνικοί παράγοντες είναι βαθιά αλληλένδετοι με τις σχέσεις μιας εταιρείας με τα ενδιαφερόμενα μέρη της, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων, των πελατών και των τοπικών κοινωνιών. Οι ισχυρές σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συμβάλουν σε καλύτερες κοινωνικές επιδόσεις και αντίστροφα.

- Συνεργική επίδραση παραγόντων ESG: Η αλληλεπίδραση μεταξύ κοινωνικών και άλλων παραγόντων ESG μπορεί να δημιουργήσει ένα συνεργατικό αποτέλεσμα, οδηγώντας σε καλύτερη συνολική απόδοση ESG.
- Επιρροή της τεχνολογίας: Η τεχνολογική καινοτομία μπορεί να ενισχύσει τους κοινωνικούς παράγοντες ESG, από τη βελτίωση των συνθηκών στο χώρο εργασίας έως την παροχή καλύτερης αξιολόγησης κοινωνικών επιπτώσεων.
- Μελλοντικές τάσεις: Ο ρόλος των κοινωνικών παραγόντων ESG αναμένεται να αυξηθεί σε σημασία, να εξελιχθεί ως απάντηση σε αναδυόμενα κοινωνικά ζητήματα και να διαμορφωθεί από τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι προορατικές και στρατηγικές στη διαχείριση των κοινωνικών τους επιδόσεων. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση και την αντιμετώπιση των προκλήσεων, την αξιοποίηση της τεχνολογίας και την ευθυγράμμιση με τις αναδυόμενες τάσεις. Η επιτυχημένη πλοήγηση στην κοινωνική διάσταση του ESG μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν αξία για όλους τους ενδιαφερόμενους και να συμβάλει σε μια πιο βιώσιμη και δίκαιη κοινωνία.

Όσον αφορά το εμπειρικό μέρος της εργασίας, μπορούμε να συμπεράνουμε πως οι παγκόσμιες ναυτιλιακές επιχειρήσεις αν και έχουν κάνει σημαντικά βήματα στον κοινωνικό παράγοντα του ESG, ωστόσο έχουν περιθώρια βελτίωσης. Αυτό εξάγεται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο μέρος τους δεν έχουν πραγματοποιήσει πολλές ενέργειες του κοινωνικού παράγοντα.

10.2. Προκλήσεις και εμπόδια

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω θα μπορούσαν να προκύψουν οι παρακάτω προκλήσεις και τα παρακάτω εμπόδια του κοινωνικού παράγοντα στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις:

- **Προκλήσεις Εφαρμογής Κοινωνικών Πρακτικών στον Ναυτιλιακό Τομέα**
  - **Εργατικές Συνθήκες και Ασφάλεια:** Οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προκλήσεις σχετικά με την εξασφάλιση καλών εργασιακών συνθηκών για το πλήρωμα των πλοίων τους, καθώς και την εξασφάλιση της ασφάλειας και της υγείας του προσωπικού.

- Κοινωνική Δικαιοσύνη και Δίκαιη Αμοιβή: Η ανισότητα στις αμοιβές και οι διακρίσεις στην απασχόληση είναι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις, προκειμένου να εξασφαλίσουν μια δίκαιη και ενδεδειγμένη εργασιακή πολιτική.
- Κοινωνική Ευθύνη Εταιρειών (CSR): Οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην ενσωμάτωση της κοινωνικής ευθύνης στις επιχειρηματικές τους πρακτικές, καθώς και στη διαχείριση των κοινωνικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων τους.
- **Τεχνολογικές Προκλήσεις**
  - Ψηφιακή Μετάβαση: Η τεχνολογική εξέλιξη επιφέρει νέες προκλήσεις και ευκαιρίες για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των προκλήσεων που σχετίζονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την ανάπτυξη της ψηφιακής ασφάλειας.
  - Κοινωνική Δικτύωση και Επικοινωνία: Οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προκλήσεις στη διαχείριση της κοινωνικής τους παρουσίας στα κοινωνικά μέσα επικοινωνίας και στη διαχείριση των επιπτώσεων της κοινωνικής δικτύωσης.
- **Κοινωνικές Τάσεις και Προκλήσεις**
  - Αλλαγές στην Κοινωνική Αντίληψη: Οι αλλαγές στις κοινωνικές αντιλήψεις και τις προτιμήσεις των καταναλωτών μπορεί να επηρεάσουν τις επιχειρηματικές πρακτικές και την ανταγωνιστικότητα των ναυτιλιακών επιχειρήσεων.
  - Κλιματικές Αλλαγές και Κοινωνική Ευθύνη: Οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προκλήσεις σχετικά με την ενσωμάτωση των κοινωνικών διαστάσεων στις πρακτικές τους για την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών και τη διαχείριση των κοινωνικών επιπτώσεων τους.

10.3. Περιορισμοί εργασίας

Λαμβάνοντας υπόψη πως η παρούσα εργασία τόσο στο θεωρητικό όσο και στο εμπειρικό μέρος βασίστηκε σε δευτερογενή έρευνα, οι περιορισμοί της εργασίας θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- Περιορισμοί Δεδομένων: Λαμβάνοντας υπόψη τη χρήση μόνο δευτερογενούς έρευνας, η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν μπορεί να επηρεάσουν την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.
- Περιορισμοί Ερμηνείας Δεδομένων: Η αξιολόγηση του κοινωνικού παράγοντα μπορεί να είναι υποκειμενική και να εξαρτάται από τη μέθοδο και τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση των εταιρικών αναφορών ESG.
- Περιορισμοί Γενίκευσης: Το μικρό δείγμα που χρησιμοποιήθηκε (18 ναυτιλιακές εταιρείες) μπορεί να περιορίζει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων σε άλλους κλάδους ή εταιρείες.
- Περιορισμοί Εκτέλεσης Έρευνας: Η έλλειψη πρωτογενούς έρευνας μπορεί να περιορίζει την ικανότητά της εργασίας να προτείνει αιτιολογημένα συμπεράσματα ή να ανακαλύψει νέες συσχετίσεις.
- Περιορισμοί Χρονικού Πλαισίου: Η έρευνα περιορίζεται σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (2022-2023) και ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζει πλήρως την εξέλιξη των ESG πρακτικών στις επιχειρήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

1. Aguilera, R. V., Williams, C. A., Conley, J. M., & Rupp, D. E. (2006). *Corporate Governance and Social Responsibility: a comparative analysis of the UK and the US*. *Corporate Governance: An International Review*, 14(3).
2. Aguilera, R. V., Rupp, D. E., Williams, C. A., & Ganapathi, J. (2007). *Putting the S back in corporate social responsibility: A multilevel theory of social change in organizations*. *Academy of management review*, 32(3).
3. Amaeshi, K., Osuji, O., & Nnodim, P. (2008). *Corporate Social Responsibility in Supply Chains of Global Brands: A Boundaryless Responsibility? Clarifications, Exceptions and Implications*. *Journal of Business Ethics*, 81.
4. Apte, S. and Sheth, J. (2016). *The Sustainability Edge: How To Drive Top-Line Growth With Triple-Bottom-Line Thinking*. Routledge.
5. Bassen, A., & Kovacs, A. M. (2008). *Environmental, social and governance key performance indicators from a capital market perspective*. *Zeitschrift für Wirtschafts- und Unternehmensethik*, 9(2).
6. Beske, P., Land, A., & Seuring, S. (2014). *Sustainable supply chain management practices and dynamic capabilities in the food industry: A critical analysis of the literature*. *International Journal of Production Economics*, 152.
7. Bhattacharya, C. B., Sen, S., & Korschun, D. (2017). *Leveraging corporate responsibility: The stakeholder route to maximizing business and social value*. Cambridge University Press.
8. Boutilier, R. G. (2014). *A stakeholder approach to issues management*. Business Expert Press.
9. Brammer, S., & Millington, A. (2008). *Does it pay to be different? An analysis of the relationship between corporate social and financial performance*. *Strategic Management Journal*, 29(12).
10. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company.
11. Busch, T., & Friede, G. (2018). *The robustness of the corporate social and financial performance relation: A second-order meta-analysis*. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(4).

12. Chatterji, A., Levine, D., & Toffel, M. (2009). *How well do social ratings actually measure corporate social responsibility?* *Journal of Economics & Management Strategy*, 18(1).
13. Chatterji, A., Levine, D. I., & Toffel, M. W. (2016). *Do ratings of firms converge? Implications for managers, investors and strategy researchers.* *Strategic Management Journal*, 37(8).
14. Chen, C. R., & Bouvain, P. (2009). *Is corporate responsibility converging? A comparison of corporate responsibility reporting in the USA, UK, Australia, and Germany.* *Journal of Business Ethics*, 87(1).
15. Cheng, B., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). *Corporate social responsibility and access to finance.* *Strategic Management Journal*, 35(1).
16. Cook, A., & Glass, C. (2014). *Women and Top Leadership Positions: Towards an Institutional Analysis.* *Gender, Work & Organization*, 21(1).
17. Crane, A., & Matten, D. (2016). *Business ethics: Managing corporate citizenship and sustainability in the age of globalization.* Oxford University Press.
18. Deva, S. (2003). *Human rights violations by multinational corporations and international law: Where from here?* *Conn. J. Int'l L.*, 19, 1.
19. Dhaliwal, D. S., Li, O. Z., Tsang, A., & Yang, Y. G. (2011). *Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: The initiation of corporate social responsibility reporting.* *The Accounting Review*, 86(1).
20. Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). *The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance.* *Management Science*, 60(11).
21. Eccles, R. G., & Krzus, M. P. (2010). *One report: Integrated reporting for a sustainable strategy.* John Wiley & Sons.
22. Eccles, R. G., & Serafeim, G. (2013). *The performance frontier.* *Harvard Business Review*, 91(5).
23. Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). *The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance.* *Management Science*, 60(11).
24. EU (2014). *Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups.* Official Journal of the European Union.

25. EU Commission (2020). *Regulation (EU) 2019/2088 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on sustainability-related disclosures in the financial services sector (Text with EEA relevance) C/2019/8560 OJ L 317, 9.12.2019.*
26. Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A stakeholder approach*. Boston: Pitman.
27. Freeman, R. E., Harrison, J. S., & Wicks, A. C. (2007). *Managing for stakeholders: Survival, reputation, and success*. Yale University Press.
28. Freeman, R. E., Harrison, J. S., Wicks, A. C., Parmar, B. L., & Colle, S. D. (2010). *Stakeholder theory: The state of the art*. Cambridge University Press.
29. Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). *ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies*. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4).
30. George, G., Haas, M. R., & Pentland, A. (2014). *Big data and management*. *Academy of Management Journal*, 57(2).
31. Godfrey, P. C., Merrill, C. B., & Hansen, J. M. (2009). *The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: An empirical test of the risk management hypothesis*. *Strategic Management Journal*, 30(4).
32. Gompers, P., Ishii, J., & Metrick, A. (2003). *Corporate governance and equity prices*. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(1).
33. Gond, J. P., El Akremi, A., Igalens, J., & Swaen, V. (2017). *The psychological microfoundations of corporate social responsibility: A person-centric systematic review*. *Journal of Organizational Behavior*, 38(2).
34. GSIA - Global Sustainable Investment Alliance (2019). *2018 Global Sustainable Investment Review*.
35. Hahn, R., & Lülfs, R. (2014). *Legitimizing negative aspects in GRI-oriented sustainability reporting: A qualitative analysis of corporate disclosure strategies*. *Journal of Business Ethics*, 123(3).
36. Hilson, G. (2012). *Corporate Social Responsibility in the extractive industries: Experiences from developing countries*. *Resources Policy*, 37(2).
37. Ioannou, I., & Serafeim, G. (2015). *The impact of corporate social responsibility on investment recommendations: Analysts' perceptions and shifting institutional logics*. *Strategic Management Journal*, 36(7).

38. Jamali, D., Safieddine, A. M., & Rabbath, M. (2008). *Corporate governance and corporate social responsibility synergies and interrelationships*. *Corporate Governance: An International Review*, 16(5).
39. Kang, C., Germann, F., & Grewal, R. (2016). *Washing away your sins? Corporate social responsibility, corporate social irresponsibility, and firm performance*. *Journal of Marketing*, 80(2).
40. Kansal, M., Joshi, M., & Batra, G. S. (2014). *Determinants of corporate social responsibility disclosures: Evidence from India*. *Advances in Accounting*, 30(1).
41. Khan, Mozaffar, N., Serafeim, G. and Yoon, A. (2015). *Corporate Sustainability: First Evidence on Materiality*. Harvard Business School Working Paper, No. 15-073.
42. Khan, M., Serafeim, G., & Yoon, A. (2015). *Corporate sustainability: First evidence on materiality*. *The Accounting Review*, 91(6).
43. Kim, S. and Li, Z.F. (2021). *Understanding the Impact of ESG Practices in Corporate Finance*. *Sustainability. Economic and Business Aspects of Sustainability*. 13(7)
44. Knapp, M., McDaid, D., & Parsonage, M. (2011). *Mental health promotion and mental illness prevention: The economic case*. Department of Health, London. pp. 25-32
45. Kotler, P., Hessekiel, D., & Lee, N. R. (2012). *Good works! Marketing and corporate initiatives that build a better world... and the bottom line*. John Wiley & Sons.
46. Kuhn, K. M., & Maleki, A. (2017). *Micro-entrepreneurs, dependent contractors, and instaserfs: Understanding online labor platform workforces*. *Academy of Management Perspectives*, 31(3).
47. Luo, X., & Bhattacharya, C. B. (2006). *Corporate social responsibility, customer satisfaction, and market value*. *Journal of marketing*, 70(4).
48. Maignan, I., & Ferrell, O. C. (2004). *Corporate social responsibility and marketing: An integrative framework*. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 32(1).
49. Marquis, C., Toffel, M. W., & Zhou, Y. (2016). *Scrutiny, Norms, and Selective Disclosure: A Global Study of Greenwashing*. *Organization Science*, 27(2).
50. Mishra, S., & Modi, S. B. (2013). *Positive and negative corporate social responsibility, financial leverage, and idiosyncratic risk*. *Journal of Business Ethics*, 117(2).

51. Mishra, S., & Suar, D. (2010). *Does corporate social responsibility influence firm performance of Indian companies?* Journal of Business Ethics, 95(4).
52. Morgan, N. A., & Rego, L. L. (2006). *The value of different customer satisfaction and loyalty metrics in predicting business performance.* Marketing science, 25(5).
53. Muthuri, J. N., Moon, J., & Idemudia, U. (2012). *Corporate innovation and sustainable community development in developing countries.* Business & Society, 51(3).
54. Pfeffer, J. (2010). *Building sustainable organizations: The human factor.* Academy of Management Perspectives, 24(1).
55. Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). *Creating shared value.* Harvard business review, 89(1/2).
56. Schaltegger, S., & Wagner, M. (2017). *Managing the business case for sustainability: The integration of social, environmental and economic performance.* Routledge. pp.1-27
57. Serafeim, G. (2020). *Social-Impact Efforts That Create Real Value.* Sustainable business practices. Harvard Business Review. <https://hbr.org/2020/09/social-impact-efforts-that-create-real-value>
58. Slaper, T. F., & Hall, T. J. (2011). *The triple bottom line: What is it and how does it work?* Indiana Business Review, 86(1).
59. Ton, Z. (2014). *The Good Jobs Strategy: How the Smartest Companies Invest in Employees to Lower Costs and Boost Profits.* New Harvest.
60. Yaziji, M., & Doh, J. P. (2009). *NGOs and corporations: Conflict and collaboration.* Cambridge University Press.
61. Zhu, Q., Sarkis, J., & Lai, K. H. (2005). *Green supply chain management: pressures, practices and performance within the Chinese automobile industry.* Journal of Cleaner Production, 15(11-12).
62. Zollo, M., & Minoja, M. (2012). *Stakeholder management theory, firm strategy, and ambidexterity.* Journal of Business Ethics, 109(1).

ESG Reports

63. A.P. Møller-Mærsk A/S. (2022). ESG Report. https://www.maersk.com/~/_media_sc9/maersk/corporate/sustainability/files/resources/2022/maersk-sustainability-yearly-report_2022.pdf
64. COSCO Shipping. (2022). ESG Report. https://www.coscointl.com/media/2159/e00517_esg-2022_61315_0417_1338.pdf
65. Danaos. (2022). ESG Report. https://esg.danaos.com/?jet_download=20690
66. DHT Holdings. (2022). ESG Report. <https://www.dhtankers.com/wp-content/uploads/2023/08/DHT-Holdings-Inc.-2022-Sustainability-Report-August-2023.pdf>
67. Eagle Bulk Shipping Inc. (2022). ESG Report. <https://www.eagleships.com/wp-content/uploads/2022/05/Eagle-Bulk-2022-ESG-Sustainability-Report.pdf>
68. Frontline Ltd.(2022). ESG Report. <https://www.frontlineplc.cy/wp-content/uploads/2023/05/Frontline-ESG-Report-2022.pdf>
69. Global Ship Lease. (2022). ESG Report. <https://www.globalshiplease.com/static-files/976f1f53-dcb3-47b8-a8ef-fbcec374b22a>
70. HMM. (2022). ESG Report. [https://www.hmm21.com/data_files/company/files/download/HMM_sustainability_report_2022\(ENG\).pdf](https://www.hmm21.com/data_files/company/files/download/HMM_sustainability_report_2022(ENG).pdf)
71. K Line. (2022). ESG Report. [https://www.kline.co.jp/en/sustainability/esg_data/main/014/teaserItems2/0/link/ESG_DATA_BOOK_2022_\(EN\)_for_Browsing.pdf](https://www.kline.co.jp/en/sustainability/esg_data/main/014/teaserItems2/0/link/ESG_DATA_BOOK_2022_(EN)_for_Browsing.pdf)
72. Korean Marine Transport Corporation. (2022). ESG Report. https://www.krs.co.kr/Common/Com_Popup/Com_BroDown.aspx?DATA1=7rF67H0cjeYuxn6YdejCyXtym2zNCmdNmRCWqybAQoKkk4rwBZxEcclRQJcoK/4g&DATA2=7HjTReSY0yGgpJofV4P2dQ==&DATA3=cBWXSuInbjf!! !kv!! !OZGt8NclNK9QrzDu5DTGQPZDKY!! !t31oEoG!! !gG62mfeDyMT/f
73. LATSCO Shipping Limited. (2021). ESG Report. <https://www.latsco.com/site/latsco/dist/assets/LATSCO-ESG-2021-WEB.pdf>
74. Mitsui O.S.K. Lines (MOL). (2022). ESG Report. <https://www.mol.co.jp/en/sustainability/esg/>
75. PIONEER Marine. (2021). ESG Report. https://www.pioneermarine.com/wp-content/uploads/2023/03/PIONEER_ESG21_06_SP.pdf
76. Shandong International Transportation Corporation. (2021). ESG Report. <https://www.sitc.com/en/upfile/202204/2022042634712461.pdf>

77. Wan Hai Lines. (2022). ESG Report. <https://esg.wanhai.com/wanhai/index>
78. X-Press Feeders. (2022). ESG Report. <https://www.x-pressfeeders.com/csr-social>
79. Zhonggu Logistics Corporation. (2021). ESG Report. https://pdf.dfcfw.com/pdf/H2_AN202203281555552694_1.pdf
80. ZIM. (2022). ESG Report. <https://www.zim.com/media/21639/zim-esg-report-2022.pdf>